

Položaj lesnopredelovalne industrije se iz leta v leto slabša

Že v uvodu lahko zapišemo, da je lesna industrija v veliki krizi, zlasti industrija končnih izdelkov.

Položaj lesarstva se naglo slabša. Pogoji gospodarjenja so nestabilni in nestimulativni, vendar se dosežena razmerja pred leti med panogo in gospodarstvom še slabšajo. Dohodek na delavca je bil leta 1980. v lesarstvu enak kot v gospodarstvu, v letu 1981. 96 odst. in lani le 86 odst.

Enako velja za akumulacijo. 1980. je indeks 106, lani le 68,9 odst. glede na gospodarstvo.

Opremljenost lesne industrije je že nekaj let 25 odst. slabša kot v gospodarstvu.

Pogoji gospodarjenja za našo DO ostajajo še naprej isti oz. se še zaostrujejo:

— V veljavi je še vedno zakon o začasnih prepovedi uporabe družbenih sredstev za negospodarske investicije.

— Cene finalni proizvodnji so zamrznjene in s tem vsa nesorazmerja glede surovin in finale. Cene surovin se povečujejo, prav tako lakom, energiji, transportnim stroškom itd. Samo mazut se je v

letošnjem letu podražil za 45 odst., kar predstavlja pri porabi energije pri nas za 3 mesece ca. 4 do 5 mio din.

— Padec kupne moči prebivalstva.

— Strukturna neprilagojenost tehnološkega procesa za sedanje tržne razmere. Imamo proizvodnjo za velike serije, vendar delamo manjše in še to, da hitro spreminjamo proizvodni program. Tržna orientiranost proizvodnje za znanega kupca je še vedno osnova poslovne politike v naši DO.

— Strukturo izvoza smo glede na proizvodnjo povečali v štirih letih za 2,7-krat, zato imamo dohodkovno slabši položaj. Devalvacija je zanimanje za izvoz povečala, vendar pa je sočasno dražji uvoz repromaterialov povečal stroške za izvoz in tako dohodkovno še vedno ni zanimiv.

Izvozna stimulacija se ne plačuje redno. Za naprej se celo razmišlja, da bi se ukinila ali pa zmanjšala za več kot polovico. To pomeni ponovno nestimulativnost v ekonomski politiki za izvoznike, zlasti za evropsko tržišče, ki že sedaj ni dohodkovno zanimivo. Ne glede na vse navedeno pa je naša DO izvozno usmerie-

na in mora to biti njena glavna strateška usmeritev tudi v naprej.

— Razpolaganje z devizami še vedno ni zadosti v pristojnosti delavcev, ki ustvarjajo devize z izvozom. Vse preveč se govori o razporejanju deviz namesto o ustvarjanju.

— Večja splošna in skupna poraba znaša v naši DO v treh mesecih samo iz prispevka iz dohodka 4 mio din kot v enakem obdobju lani. Skratka, prispevki iz dohodka in prispevki iz OD se večajo.

— Povečani so stroški bančnega poslovanja (povečana obrestna mera).

Z poslovanjem v I. trimesečju v naši DO ne smemo in ne moremo biti zadovoljni kljub številnim težavam, ki nas objektivno pestijo. Mislim, da imamo številne notranje slabosti, ki jih moramo dosledneje in hitro odpraviti. Razviti samoupravni odnosi, zadovoljivo urejeni dohodkovni odnosi med tozdi in pravilna in smotrna usmerjenost aktivnosti družbenopolitičnih organizacij so osnova za nadaljnje delo, ki bo imelo tudi ekonomske učinke.

Seveda pa moramo v naši zavesti še marsikaj spremeniti, zlasti pa se zavedati, da nam nihče ne bo ničesar podaril, da bomo morali ustvariti sami in da lahko delimo le toliko, kolikor ustvarimo.

Naše notranje slabosti so:

— S surovinami in repromateriali še vedno ravnamo kot pred desetletjem, ko je bilo razmerje med ceno osnovnih materialov in končnega izdelka ugodneje za nas. Danes to še zdaleč ni več tako. Neracionalna raba glavnih materialov, reznega lesa, furnirjev, lakov in veliki stroški za energijo ter transporta nam zmanjšujejo dohodek in večajo proizvodne stroške. Zlasti v tozdu 2, ki je zaključil z izgubo ca. 21 mio din, se je treba resno zavedati pomena poslovnih stroškov.

Odločno moramo vsi zlasti organizirati proizvodnjo, spoštovati normative porabe materialov, po potrebi le-te tudi menjati, kajti postavlja se vprašanje, če je 40 % izkoristka za furnir strokovno in tehnološko dober normativ, pa še tega skoraj prekoračujemo.

— Točno bremeniti programe proizvodnje s posameznimi materiali glede na sistem spremljanja stroškov. Ustrezne službe in vodstva tozdov še premalo spremljajo ekonomičnost posameznih programov. Zavedati se moramo, da vsak prihranek stroškov povečuje dohodek in tudi možnosti povečanja OD.

— Imamo velike režijske stroške v proizvodnji in prodaji kot v skupnih službah, skratka, proizvodno upravno prodajni stroški so veliki.

— Delovni čas ne koristimo dobro. Sočasno pa je pravilno, da se strokovni

(Nadaljevanje na 2. str.)

Same bukovne deske, kamor seže oko.

Ste se že kdaj vprašali, koliko denarja je v takem zlogu. Koliko denarja smo morali odšteti, da smo nabavili potreben material in kolikšen je naš zaslužek v izdelkih, ki so napravljeni iz tega materiala?

kazalec	oznaka za AOP	gozdarstvo	predelava kovin	predelava kem. izdel.	proizv. zgot. tekst. izdel.	lesarstvo
dohodek na delavca (v din)	047:192	710.231	528.817	898.613	447.712	466.619
osebni dohodek in skupna poraba na delavca (v din)	(108 + 109 + 110) 192	301.885	256.704	281.251	227.398	237.358
čisti osebni dohodek mes. na delavca (v din)	147 : (192 × 12)	15.705	13.716	14.037	12.089	12.789
izguba na delavca (v din)	138:192	—	3.614	2.107	—	11.508
delež trajnih virov v %	479 : (484 + 492 + 501 + 509 + 517 + 535 + 545 + 558 + 574)	64,24	46,90	51,30	57,36	35,48
konvertibilni trg v celotnem prihodku v %	905:072	4,30	8,21	8,79	13,17	16,55
bruto akumulacija na delavca (v din)	(095 + 111 do 119) 192	102.565	93.987	273.092	101.571	56.573

Ugotovitev celotnega prihodka ter začasna razporeditev dohodka in čistega dohodka za obdobje I.—III. 1983

DO STOL	Doseženo I.—III. 82	Planirano I.—III. 83	Doseženo I.—III. 83	Indeks	
				dos. 83 dos. 82	dos. 83 plan. 83
CELOTNI PRIHODEK	585.876	710.538	618.536	106	87
— prihodki na dom. trgu	7.593	7.745	7.981	105	103
— prihodki na tujem trgu	50.940	121.900	76.050	149	62
— prihodki v okviru OZD	241.652	279.196	258.123	107	92
— prihodki dos. s prod. bl., mat. in odpadkov	242.690	276.795	231.437	95	84
— prihodki od razpor. svobodne menjave dela	21.268	21.646	22.005	103	102
— ostali prihodki	21.733	3.256	22.940	106	705
PORABLJENA SREDSTVA	450.671	552.713	481.635	107	87
— materialni stroški	434.595	534.167	457.090	105	86
— amort. po pred. min. st.	16.076	18.546	24.545	153	132
DOHODEK DOSEŽENI	135.205	157.825	136.901	101	87
— skupni dohodek	—	—	—	—	—
DOHODEK NA RAZPORED.	135.205	157.825	136.901	101	87
— amort. nad predp. stop.	—	—	—	—	—
— za DSODSP	21.645	21.646	21.116	98	98
— prispevki SIS	11.419	13.924	15.005	131	108
— davki, prisp., plač.	12.584	15.918	20.624	164	130
ČISTI DOHODEK	89.557	106.337	80.156	90	75
— za osebne dohodke	69.689	84.211	90.867	130	108
— za stan. gradnjo	2.911	3.495	586	20	17
— za skupno porabo	7.940	5.847	7.339	92	126
— za poslovni sklad	6.130	9.257	2.445	40	26
— angažirani	6.130	2.860	2.445	40	35
— za lastni razvoj	—	6.397	—	—	—
— za rezerve	2.887	3.527	1.163	40	33
IZGUBA (T-2, T-5, T-8)	—	—	22.244	—	—
SKLADI	—	—	11.533	—	—
IZGUBA	—	—	10.711	—	—

kadri iz skupnih služb in proizvodnje prič-
no počasi menjati.

— Prodajna politika mora biti še bolj angažirana in z večjo pozornostjo moramo proizvajati in prodajati programe za široko potrošnjo. Prav tako moramo z občasnimi razprodajami zmanjšati zaloge gotovih izdelkov izpred nekaj let.

— Odpoklici za naročeno blago kas-
nijo glede na dogovore in pogodbe.

— Zaposleni se še premalo zavedamo odgovornosti za uspešno poslovanje svo-
jega tozda in pravočasno ne opozarjamo na pomanjkljivosti.

— Vsak mora čutiti večjo odgovornost
do svojih nalog in opravil.

Že zelo velikokrat smo se
kaj domenili in potem ostali
na sredi poti.

Ne verjamete? Spomnite se
konkretnih primerov. Za to
pa ni kriv en človek ali dva v
tovarni, temveč veliko ljudi.
Vsak na svojem področju.

Ekonomski kazalci poslovanja

Skupna vrednost fakturirane realizaci-
je proizvodnih tozdov po bruto prodajnih
cenah je znašala v obdobju januar—ma-
rec 1983 240,5 milijonov din, kar pomeni
10,9 odst. zmanjšanje glede na isto ob-
dobje leta 1982 in 28,3 odst. manj kot
smo planirali. Na domačem trgu smo pro-
dali za 177,5 mio din in izvozili (prihod-
ki od izvoza) za 63 mio din. Tako smo
na domačem trgu prodali 73,8 odst. ce-
lotne proizvodnje in izvozili 26,2 odst.
Prodaja na domačem trgu se je glede na
prvo trimesečje lanskega leta zmanjšala
za 5 odst., glede na planirano vrednost
pa je 20,7 odst. manjša. Izvoz, vključno
s premijami, se je zmanjšal za 24,2 odst.
in je manjši od planiranega za 43,5 odst.

V prvih treh mesecih letošnjega leta je
izvoz naših proizvodov na konvertibilno
področje dosegel vrednost 806.063 \$ (fco
jugomeja), kar pomeni 55,8 odst. zmanj-
šanje, glede na plan pa to pomeni 49,7
odst. manj.

Od tega smo direktno izvozili 50,8 %,
indirektno pa 49,2 odst. V strukturi izvoza
se je delež direktnega izvoza povečal za
10,2 %.

Fizični obseg proizvodnje je 7,8 odst.
manjši kot v prvem trimesečju lanskega
leta, produktivnost dela pa je 6,3 odst.
manjša, zaposlenost pa se je zmanjšala
za 0,2 odst.

**PRIHODNJA ŠTEVILKA BO
IZŠLA PRED KOLEKTIVNIM
DOPUSTOM!**

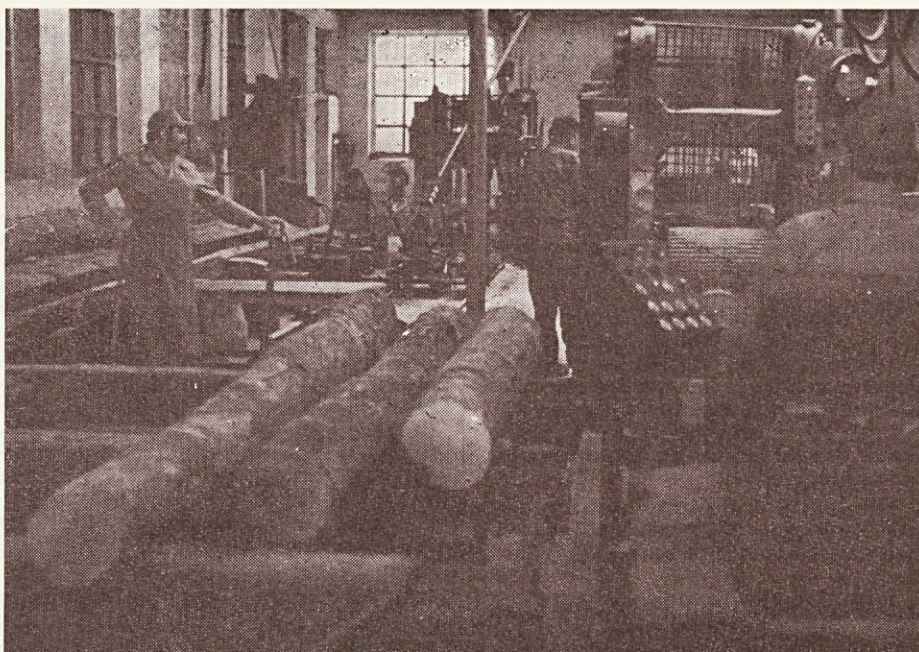
31. 3. 1983 je bilo zaposlenih 1.596 delavcev, povprečno število zaposlenih v obdobju januar—marec 1983. leta je bilo 1597 delavcev, kar pomeni 0,2 % zmanjšanje glede na isto obdobje lanskega leta.

Izkoristek delovnega časa je 1,4 odst. boljši, predvsem zaradi bistvenega zmanjšanja bolniških izostankov do 30 dni, bolniških izostankov nad 30 dni in porodniških dopustov.

Skupno število opravljenih nadur se je zmanjšalo za polovico.

Struktura delovnega časa po normi se je v prvih treh mesecih letošnjega leta izboljšala za 0,3 odst. glede na isto obdobje lanskega leta in izboljšala za 2,2 odstotka na obdobje januar—december 1982. Struktura ur po času se ni spremenila. Struktura ur po režiji pa se je zmanjšala za 21 odst.; struktura ur po indirektni normi pa se ni spremenila.

V obdobju I.—III. 1983 smo v DO Stol ustvarili 618,5 mio din celotnega prihodka, kar predstavlja glede na isto obdobje leta 1982 5,6 odst. povečanje in pomeni 12,9 odst. manj kot smo predvidevali v planih. Ustvarili smo 136,9 mio din dohodka, kar je 1,3 odst. več kot v istem ob-

Naša »žaga« ni najmodernejša, vendar že dolga desetletja utečena proizvodnja uspešno zalaga finalno izdelavo z žaganim lesom.

Specifikacija prispevkov SIS iz dohodka I.—III. 1983/82

(vrednost v din brez par)

DO STOL	Doseženo I.—III. 82	Doseženo I.—III. 83	Indeks dos. 83 dos. 82
Prispevki iz dohodka izobraževalni SIS	1.581.229	1.838.892	116
Prispevki iz dohodka SIS znanosti in kulture	560.847	618.913	110
Prispevki iz dohodka stanovanjski SIS	1.107.935	1.473.848	133
Prispevki iz dohodka SIS zdravstva	5.622.446	7.465.610	133
Prispevki iz dohodka SIS socialnega varstva	9.426	7.860	83
Prispevki iz dohodka za starostno zavarovanje kmetov	333.021	533.838	160
Prispevki iz dohodka za invalidsko pokojninsko zavarovanje	2.057.441	2.844.906	138
Prispevki iz dohodka za zaposlovanje in socialno varnost delavcev	144.089	224.690	156
SKUPAJ:	11.416.434	15.008.557	131

dobju lanskega leta oziroma 13,3 odst. manj kot smo planirali. To je premalo, da pokrijemo vse obveznosti iz dohodka in čistega dohodka (izguba 21 mio din oziroma konsolidirano na nivoju DO 10,7 mio din).

V obdobju I.—III. 1983 smo v delovni organizaciji izločili 90.867 tisoč din mase OD, kar je 30,4 odst. več, kot v istem obdobju lanskega leta in je 7,9 odst. več od planiranega. Povprečni neto OD na zaposlenega (brez nadur) je za isto obdobje znašal 14.139 din, kar je 25,4 odst. več kot v lanskem prvem trimesečju (11.276 din). Glede na povprečje za leto 1982 so se OD povečali za 11,3 %.

ZAKLJUČEK

V tozdih z izgubo moramo do srede junija pripraviti ukrepe za preprečevanje motenja proizvodnje, ki jih mora obravnavati DS tozda in DS DO. Za tozd 5 in 8 so ugotovitve in vzroki izgube ter ukrepi že izdelani ter obravnavani na samoupravnih organih.

V tozdu 2 pripravljamo ukrepe za preprečevanje motenja proizvodnje posebna skupina, ki jo je imenovali DS tozda 2 na svoji seji 26. 4. t. l. Naloga delovne skupine je zahtevna, glede na visoko izgubo pa zelo pomembna. Poudarimo naj, da smo za ta tozd že lani po obračunu prvega polletja sprejeli ukrepe, ki so zago-

tovili tozdu ob zaključku leta poslovanja brez izgube.

Točnost izgube je preverila posebna komisija, tako da naj zaposleni v tozdu 2 ne dvomijo več v točnost le-te. Samo spremenjen odnos do materialov, surovin, skratka do stroškov poslovanja bo zagotovil izboljšanje poslovanja v polletju.

Delavci v tozdu, kjer so poslovali z izgubo, niso bili prikrajšani pri OD. V polletju pa bodo, če bo izguba, zato je poslovanju in proizvodnji posvetiti znatno več skrbi, tako organizatorjev proizvodnje kot ustreznih strokovnih služb.

Navajam še nekaj podatkov glede stanja v lesni industriji v SR Sloveniji, saj je v I. polletju 1982. leta vsa lesna industrija imela ca. 200 mio din izgube, letos pa samo SOZD Uniles v treh mesecih že 190 mio din, od tega:

Meblo	77 mio din
Marles	25 mio d'n
Stol	21 mio din
Javor	8 mio din
Hoja	2 mio din
proizvodni tozdi Lesnine	35 mio din

Vse DO krijejo izgubo z rezervnimi skladi, toda kaj bo v polletju in v prihodnosti?

Že ta podatek kaže, da je pohišvena industrija res v krizi, saj je v našem sozdu od 70 tozdov 30 v izgubi in to predvsem proizvodnja končnih izdelkov.

Posebno želim poudariti, da je dejansko stanje za DO Stol boljše, kot prikazuje rezultati gospodarjenja zato, ker imamo zaloge obračunane po metodi direktnih stroškov, kot v dobrih tržnih časih in le-te nismo spreminjali.

Ocenitev zalog samo za rezan les s povprečno sedanjo ceno pri 10.000 kub. metrih zaloge, ki je ovrednotena s 67 mio din (kv. meter 6.600 din — sedanja cena 8.500 din), bi predstavljalo že 19 mio din, kar pomeni, da je samo ta razlika enkrat večja od izkazane izgube v bilanci.

(Nadaljevanje na 4. str.)

(Nadaljevanje s 3. str.)

Res pa je, da bi na ta način vezali več sredstev v zalogah in imeli slabšo likvidnostno stanje, vendar pa bi bili bilančni rezultati zato boljši.

Naša DO je s svojim obsežnim proizvodnim programom poznana doma in v svetu. Tržna orientiranost zahteva veliko naporov tako v proizvodnji kot v prodaji. Proizvajamo z večjimi stroški, vendar imamo zato manjše zaloge končnih izdelkov.

Ne glede na te težave, ki nas spremljajo že več kot tri leta, ni bojazni za delo, seveda pa ni mogoče izdajati več sredstev za OD, čeprav z njimi nismo zadovoljni. V svoji dejavnosti lovimo OD, le-ti pa so manjši od drugih OD delavcev v drugih DO občin, kar povzroča dodatne težave.

OD zaostajajo za povečanimi cenami in življenjskimi stroški tako, da se standard delavcev prehitro zmanjšuje.

Povprečni OD združenih organizacij Unilexa so:

	din
Marles	13.350
Mebio	13.310
Novoles	12.273
Liko	15.628
Javor	13.786
Stol	13.961
Hoja	14.329
Tribuna	12.972
Lesnina proizv. TOZD	12.188
Krasoprema	15.367
Iztok	14.317

Glede zasedenosti proizvodnih kapacitet smo za tozd 1, tozd 2 in tozd 4 lahko zadovoljni, za tozd 3 pa trenutno še ne, ker imamo proste kapacitete.

Tudi v izvozu imamo že zagotovljenih dovolj naročil za tozd 1 in tudi za tozd 2, le da bi se pridržali rokov in da bi proizvedli proizvode z ustrežno, nam dostojno kvaliteto.

Izdelan je investicijski program za rekonstrukcijo TOZD 1 in bo predložen v postopek pristojnim organom v republiki in banki do 30. 6. 1983.

Skupni znesek investicij je 180 mio din, od tega ca. 50 mio din za uvoz opreme.

DS tozda 1 je že sprejel sklep, da kandidiramo za mednarodni kredit v višini ca. 600.000 US \$.

V težavah se kalimo in bogatimo, da bi strpno in uspešno premagali številne probleme. Upamo, da bo naša DO tudi tokrat uspešna, kot je bila že velikokrat doslej.

Vinko Gobec

Današnje življenje se je močno spremenilo od nekdajšnjega. Življenjski način je drugačen, medsebojni odnosi so se spremenili, vedno ljudem nečesa manjka, vsem se nekam mudi, močno smo dovzetni za razna dogajanja v svetu. Neki osemdesetletni starček je rekel, da je bil že skoraj štirideset let star, ko je prvič slišal, da nekoga boli glava. Danes se nam zdi povsem normalno, ko gledamo komaj polnoletnega delavca ali delavko s tableto v roki.

Finančno stanje v DO Stol

V prvem trimesečju nismo dosegli rezultatov, ki smo jih planirali. Zato je razumljivo, da tudi denarna sredstva ne pritekajo v pričakovani višini. Hkrati pa imamo težave v preskrbi z reprodukcijskim materialom, in često se dogaja, da kupujemo material na zalogo, da delavci ne bi ostali brez dela.

Na našo likvidnost pa dodatno vpliva še zmanjšanje izvoza v prvem trimesečju, zato nimamo pravice na zadostne izvozne kredite, ki so sorazmerno poceni. Obresti za izvozne kredite znašajo namreč 8—12 odst. letno, za druge kredite pa kar 24—30 odst. letno. To pa dodatno poslabšuje naš rezultat, saj bomo po predvidevanjih v letošnjem letu plačali za obresti kar trikrat več kot lani.

Odbor posebne finančne službe, v katerem so delegati vseh naših tozdov, je že večkrat obravnaval likvidnost DO, in ugotovil, da so naše nabave materiala previsoke glede na našo doseženo prodajo. Zato mora finančna služba najemati tudi drage kredite in plačevati obveznosti z menicami. To pa povzroča dodatne stroške.

Odbor posebne finančne službe je dne 18. 4. t. l. obravnaval finančno problematiko in ugotovil, da je likvidnost delovne organizacije do določene mere ogrožena. Zato je potrebna stroga »finančna disciplina«, ki poleg najemanja dragih likvidnostnih kreditov zahteva tudi ukrepe za omejitve zalog, nabave materiala in naročanja storitev. Bistvo teh ukrepov je v tem, da se plačila za nabavo materiala, trgovskega blaga in storitev za DO kot celoto omejijo na normalnih 60 milijonov dinarjev mesečno ob istočasnem povečanju mesečne realizacije (v primerjavi s prvim letošnjim trimesečjem) za 30 milijonov.

Vsi delavci se moramo zavedati, da so ti ukrepi nujni. Nobenega smisla nima, vsaj tako kažejo dosedajni rezultati, ohranjati polno zasedenost kapacitet za vsako ceno, če te niso prodane po ceni, ki zagotavlja pokritje vseh stroškov, ker s tem samo povečujemo zaloge ali celo izgubo. Pri 30-odstotni obrestni meri mora namreč vsak delavec v Stolu poleg svojega vloženega dela pokriti tudi te obresti, poleg tega pa tudi podjetniško in družbeno režijo, ki je (po sicer spornih) uveljavljenih deležih v Jugoslaviji, zelo visoka.

Kot primer naj navedem, da mora vsak Stolov delavec delati skoraj pol ure za obresti, 3 ure za splošno in skupno porabo, vsaj eno uro za razvoj DO in torej samo 3 ure in pol za osebne dohodeke. V prvem trimesečju pa smo skoraj 5 ur dela porabili, da smo lahko izplačali osebne dohodeke. Torej ni čudno, da nismo pokrili vseh stroškov.

Temeljne organizacije, ki so poslovale z izgubo, še niso analizirale vseh vzrokov za izgubo. Kaže pa, da je treba v vseh tozdih, pa tudi v tistih, ki nimajo izgube, skrajno varčevati s porabo materiala. To mora biti naša osnovna usmeritev, če hočemo izboljšati dohodek, osebne dohodeke in likvidnost v naši delovni organizaciji.

Peter Jeglič

KADROVSKE SPREMEMBE ZA MESEC APRIL 1983

Delovno razmerje so prekinili:

V TOZDU SEDEŽNO POHIŠTVO

- Spruk Franc, NK delavec, PE-8
- Urankar Franc, NK delavec, PE-8
- Komatar Tomaž, KV poh. mizar, PE-8, odšel v JLA
- Vrankar Peter, KV poh. mizar, PE-8, odšel v JLA
- Jašovec Branko, lesni tehnik, PE-8
- Golob Franc, NK delavec, PE-4, umrl
- Štirn Mojca, NK delavka, PE-7

V TOZDU PLOSKOVNO POHIŠTVO

- Kuhar Jožef, KV poh. mizar, odšel v JLA
- SCHAFFER Jože, KV poh. mizar, odšel v JLA
- CIVIĆ Mirsad, NK delavec, odšel v JLA

V TOZDU KOVINSKO IN OBLAZINJENO POHIŠTVO

- Mandekić Jože, NK delavec, PE-3, odšel v JLA
- Ravnikar Zvone, NK delavec, PE-5, odšel v JLA
- Slapnik Ivana, NK delavka, PE Motnik, upokojena
- Strmšek Franc, KV stroj, ključ., PE Motnik, umrl

V TOZDU TEHNIČNE STORITVE

- Bavdek Roman, KV stroj. ključav., odšel v JLA
- Lavrič Anton, KV elektromehanik, odšel v JLA

V TOZDU PRODAJA

- Lukić Milojka, NK delavka, Interier Beograd

V SKUPNIH SLUŽBAH

- Vavpotić Konrad, dipl. pravnik, splošni sektor

Oddelek za delovna razmerja

Anica Dekleva je v furnirni v tozdu 1 razrezala na tisoče in tisoče listov furnirja. Kakšna delavka, ki je na novo prišla v tovarno, bi rekla, da je delo pretežko. Anica pa ga opravlja z veseljem.

O vsebini težav v tozdu 2

Pogled v preteklost

Nekdaj obrat za proizvodnjo ploskovnega pohištva, sedaj tozdu 2, je bil projektiran za masovno proizvodnjo pisarniškega pohištva. Takrat je bilo na našem tržišču veliko povpraševanje po tovrstnem blagu. Obrat je bil torej zamišljen in tudi zgrajen ter tehnološko opremljen za proizvodni program relativno omejene uporabnosti. Hkrati, ko je stekla proizvodnja, je bila poleg tehnološke programiranosti uvedena tudi organizacija programiranega vodenja proizvodnje. Pomembno je poudariti, da so bila pripravljajalna in projektantska dela, kar zadeva tehnologije, organizacije in vodenja proizvodnje, opravljena v Stolu z lastnimi močmi. Prva leta obratovanja tozda 2 so bila leta izredno živahne trgovine s pisarniškim pohištvom. Stolove zmogljivosti izdelovanja tega pohištva, ki so se spričo izgradnje tozda 2 močno povečale, so komaj zadoščale za sprotno zadovoljevanje tržnih potreb. Takrat je bil tozdu 2 tista tehnološka enota, ki je imela v Stolu najboljše poslovne rezultate. Pomembno je dodati tudi to, da je bila takratna proizvodnja vezana izključno na domači trg, ki zaradi znanih razlogov ni bil pretirano zahteven niti v pogledu kakovosti, niti v pogledu spoštovanja odpremnih rokov.

Pozneje se je živahnost na trgu umirjala, povpraševanje po pisarniškem pohištvu je rahlo upadalo, kazalo je tudi, da se bo ta trend nadaljeval, istočasno pa je trg še vedno enako močno absorbiral stanovanjsko pohištvo. Posledica tega je bilo uvajanje stanovanjskega programa v proizvodnjo. Sprva manj, z leti pa se je vedno bolj potrjevala pravilnost te poslovne odločitve. Leta 1979 so bile investicije z zakonom zelo zmanjšane (pisarniško pohištvo je investicijsko blago). Hkrati se je iz različnih vzrokov začel izvoz kazati kot neizogibno dejstvo.

Razmere danes

Najprej moramo ugotoviti, da so danes na domačem trgu možnosti za prodajo izredno zožene, kar velja za stanovanjski program, še posebno pa za pisarniškega. V nasprotju s tem pa imamo v tozdu 2 velike zmogljivosti za proizvodnjo ploskovnega pohištva. Druga ugotovitev je, da so cene naših izdelkov pod kontrolo zveznega zavoda za cene (ne moremo jih prosto oblikovati), istočasno, ko se dražijo osnovni in pomožni materiali ter večajo pogonski in drugi neobhodni stroški. Tretja ugotovitev je, da je današnja gospodarska aktivnost naše družbe v širšem pomenu usmerjena na izvoz in da nas v izvozno usmeritev navajajo tudi potrebe po lastnem viru deviz.

Torej je logično in nujno, da svoje izdelke izvažamo. Vprašanje je lahko le, na katero tuje tržišče se bomo usmerili. Zaradi različnih okolištin in delno kot posledica lastnih izkušenj, smo v nekaj letih razvili — utrdili sodelovanje s

švedskim partnerjem IKEA. To pomeni prodor na zelo zahtevno evropsko tržišče, ki nikakor ne prenese ohlapnih terminskih planov odpreme in ima izredno ostre kriterije pri že sicer visokih kvalitetnih zahtevah. V tem pa tudi je konflikt. Mi delamo s strojno opremo, ki je projektirana za pisarniški material, delamo na način, ki izhaja iz dolgoletnega vztrajanja pri istem proizvodnem programu, delamo z ljudmi, v katere so se vrasle zahteve domačega kupca. Z bremenom te dediščine izdelujemo danes izredno zahteven stanovanjski program, pri tem uporabljamo za nas nove materiale in smo izpostavljeni neizprosnim

Montaža modul pisalne mize je natančno delo in ne lahko. Opravljala jo dva delavca. Na sliki sta to Miro Skvarča in Joco Mickov. Pripravljene polizdelke poznata do potankosti in dobro vesta, kako mora montaža potekati, da bo izdelek dobro funkcioniral, da bo trajen in kvaliteten.

logiki evropskega tržišča. Že v l. 1982 so se kazali prvi znaki bližajočih se težav, a jih je skrilo nekaj dobrih poslov z arabskimi državami. Letos se je neskladje med cenami na domačem trgu še bolj zaostriilo, v prvem trimesečju odpreme v arabske dežele ni bilo, domači trg se je še bolj zaprl in nagrmadile so se težave pri uvajanju novega programa za izvoz. Poročilo o gospodarjenju v prvem trimesečju za leto 1983 je ugotovilo izgubo.

Razmišljanje

Delavski svet tozda 2 je na 13. redni seji razpravljajal o poročilu in periodičnem obračunu. Ker je vse kazalo, da slab rezultat izhaja predvsem iz uporabe materiala oz. iz pomanjkljivo vodene dokumentacije o uporabi in pretoku materiala, je imenoval komisijo za ugotavljanje uporabe materiala. Kljub izraženemu

Prvomajski piknik v Kamniški Bistrici je za nami. Nismo se jezili, če smo stali v vrsti za pijačo in jedajo, nismo stresali slabe volje nad drugimi, če smo malo težje našli parkirni prostor. Glavno je, da smo se povsili, skupaj pozabili na vsakodnevne skrbi in si nabrali svežih delovnih moči.

dvomu o pravilnosti izračuna periodičnega obračuna je DS imenoval še drugo komisijo, ki naj bi pripravila predloge za odpravo motenj v poslovanju. Komisija za ugotavljanje porabe materiala je svoje delo končala in pripravila poročilo, v katerem razčlenjuje nastalo izgubo. Skupna izguba znaša ca. 21 mio din. Na osnovi izračunov ocenjujemo, da vpliva na eno četrtno te vrednosti nadnormativna uporaba materialov, na drugo četrtno vpliva neskladje cen surovin in materialov v primerjavi z našimi prodajnimi cenami ter večji obratovalni stroški, na polovico izgube pa vpliva povečanje zalog gotovih izdelkov v primerjavi z lanskim letom. To so osnove za usmerjanje o nadaljnjih aktivnostih.

Če opazujemo poslovni krog, ki se začneja s finančnimi sredstvi, potrebni-

(Nadaljevanje na 6. str.)

mi za nabavo in preko tehnološkega procesa in procesa plasmaja, prinaša zopet sredstva, potem moramo ugotoviti, da se le del tega kroga (segment) uresničuje v proizvodnem tozdu. Imenujemo ga lahko proizvodni segment. Če je to razmišljanje pravilno, potem je ena četrtina izgube rešljiva v proizvodnem segmentu (izgube zaradi slabega izkoristka materiala, časa, nastanka škarta, nekvalitete), ena polovica v prodajnem segmentu (v primerjavi z lanskim letom so se zaloge povečale za več kot 1 mio din vrednosti), zadnja četrtina pa ima vzroke izven poslovnega kroga (razlika med višino lanskega in letošnjega stroškov uporabljenih materialov in pogodna).

Program

Komisija, ki ji je DS postavil nalogo izdelati predloge ukrepov za odpravo motenj, se je osredotočila na proizvodni segment in izdelala osnovo programa dela. Osnovo programa predstavlja pričujoč seznam nekaterih funkcij tehnološkega procesa, ki se med sabo prepletajo — so soodvisne:

- uveljaviti operativno planiranje in mu podrediti druge funkcije;
- zagotoviti takšne materiale, ki bodo omogočili izdelavo kakovostnih izdelkov in majhen izmet;
- vzpostaviti takšen sistem kontrole, ki bo onemogočil pretok poškodovanih in slabih polizdelkov;
- prilagoditev tehnološkega postopka novim programom, zlasti v montaži;
- dopolniti in uvesti dopolnjeno tehnološko dokumentacijo;
- oskrbeti se z najnujnejšo strojno opremo in pripomočki za delo;
- izdelati sistem prodaje manjvrednih izdelkov, polizdelkov in odpadkov ter uvedba tega sistema;
- izdelati predlog boljšega načina skladiščenja in uvesti predlog v prakso;
- z nagrajevanjem stimulirati kvaliteto dela.

Komisija bo načela tudi druge sklope vprašanj, ki ne zadevajo proizvodni segment. Razčlenila jih bo in vsebinsko uredila ter posredovala strokovnim službam v obdelavo in reševanje ter poročala o svojem delu družbenopolitičnim organizacijam v svojem tozdu in delovni organizaciji.

Janez Golob

* * *

»Pomisli, štirideset let sem hodil na šiht. Prihodnji teden pa grem v pokoj. Ne morem verjeti, da bom potlej ostal doma.«

* * *

»Ko bi vedel, kakšen direndaj sva imela z možem, s starši, ko smo živeli skupaj. Še malo, pa bi oba dobila živčni zlom.

Končno sva le dobila svoje stanovanje v bloku. Sama živiva. Ko prideva domov, sva tako dobrodošla, da se sosedje kar čudijo. Vidiš, tako je.«

Pomembnejše naloge združenih organizacij SOZD Uniles, ki izhajajo iz obvez, sprejetih v planu razvoja sozd Uniles v letu 1983

Združene organizacije ta čas razpravljajo o predlogu plana razvoja sozda Uniles v letu 1983, ki ga je sprejel Delavski svet sozda Uniles

Med osnovnimi nalogami je v planu razvoja sozda za leto 1983 predvideno 2-odstotno povečanje obsega proizvodnje ob 1-odstotnem racionalnem porastu zaposlovanja; 6,1-odstotno povečanje izvoza, v okviru tega 12,4-odstotno povečanje izvoza na konvertibilna področja.

Iz usklajenih planov za leto 1983 združenih organizacij izhaja, da bo skupna rast celotnega prihodka sozda v letu 1983 21 odst., rast dohodka pa 20 odst. v primerjavi z realizacijo v letu 1982. Povprečni osebni dohodek v sozdu za leto 1983 bi naj po teh predvidevanjih znašal 16.730 din.

Prodaja na domačem trgu bi se po predvidevanjih združenih organizacij v letu 1983 povprečno vrednostno povečala za 19 odst., kar pa bo možno realizirati le z boljšim poslovanjem ob širši ponudbi, ki bo ustrezala vsem kategorijam kupcev. Prav tako je skladno s srednjeročnimi planskimi akti tudi za leto 1983 predvideno skupno nastopanje na sejmu pohoštva v Beogradu.

Problematici mednarodne menjave je, skladno s pomenom za naš razvoj, v planu sozda za leto 1983, posvečena posebna pozornost. Predviden je 12,4-odstotni porast konvertibilnega izvoza, ki predstavlja v strukturi celotnega izvoza 89 odst. Stopnja pokritosti uvoza z izvozom pa bo po predvidevanjih 2,47, kar pomeni, da bomo za 1 porabljeni dolar pri uvozu, izvozili za skoraj 2,5 dolarja naših izdelkov.

Plan investicij sozda za l. 1983 predvideva nadaljevanje že začelih investicij ob upoštevanju splošnih družbenih kriterijev, zlasti pa izvozno usmerjenost in neto devizne efekte. Vrednost celotnih investicij se glede na predvidevanja ob osnutku plana nekoliko znižujejo (približno za 4,5 odst.), kar je po vsej verjetnosti posledica še bolj zaostrenih pogojev gospodarjenja.

V planu razvoja za leto 1983 smo glede na to, da je bila v začetku leta problemska konferenca ZK gozdarjev in lesarjev Slovenije, do katere je prišlo na pobudo problemske konference ZK Unilesa, ki je bila posvečena problematiki mednarodne menjave, opredelili, da se bodo odnosi med gozdarji in lesarji odvijali na osnovi stališč iz te konference.

S spremembami srednjeročnih planskih aktov sozda smo se sporazumeli, da bomo oblikovali za posamezna področja proizvodnje proizvodno-programске skupnosti. V planu razvoja za leto 1983 smo opredelili, da bomo prioriteto oblikovali skupnost za ploskovno, stilno in kuhinjsko pohištvo; skupnost za ob-

lazinjeno pohištvo ter skupnost za inženiring posle. V dosedanjih aktivnostih smo pripravili prve predloge posebnih sporazumov, od katerih je prvo verifikacijo dobil sporazum o ustanovitvi skupnosti za inženiring posle, ki je že v postopku sprejemanja v združenih organizacijah.

V planu razvoja sozda Uniles za leto 1983 je skladno s srednjeročnimi planskimi akti predvideno organiziranje seminarja v okviru specializirane organizacije Združenih narodov UNIDO pod naslovom: »Tehnično vrednotenje lesno-predelovalne industrije v ekonomsko razvojnih usmeritvah dežel v razvoju« za gospodarstvenike iz Azije, Afrike in Latinske Amerike.

Skladno z usmeritvami iz srednjeročnih planskih aktov je v planu za leto 1983 predvideno sodelovanje in pomoč pri krepitvi slovenske narodnostne skupnosti v zamejstvu, kjer je predvideno nadaljnje sodelovanje z Meblo-Italiana, Hobles-Cedad in Žaga Trampusch ter sodelovanje združenih organizacij pri drugih ekonomsko zanimivih projektih.

Glede sodelovanja združenih organizacij pri sovlaganju v manj razvitih republikah in avtonomnih pokrajinah so v planu razvoja sozda za leto 1983 skladno s srednjeročnimi planskimi usmeritvami evidentirani možni projekti (Derventa, Živinice, Srbac), ki pa bodo realizirani le pod pogojem, če bo doseženo medrepubliško soglasje o sprejemljivosti teh projektov.

Na pobudo DO Lesna iz Slovenj Gradca je v planu sozda za leto 1983 opredeljena obveza o pripravi ustreznega elaborata, ki naj pokaže ekonomsko umestnost ali neumestnost integracije DO Lesna v sozd Uniles.

V planu je opredeljena naloga o izdelavi strokovnih podlag za pripravo dolgoročnega plana sozda Uniles do leta 2000 in osnutke dolgoročnega plana. V začetku tega leta so bile izdelane podlage o dolgoročnih potrebah in možnostih oskrbe z lesno surovino za lesno industrijo in študija o nekaterih dolgoročnih aspektih vključevanja lesno-predelovalne industrije v mednarodno delitev dela. Do konca leta 1983 pa bi naj bile izdelane strokovne podlage o tržnih možnostih na domačem trgu, za področje razvoja tehnologije in študije o kadrovskih spremembah in možnostih.

Naloge delovne skupnosti skupnih služb sozda Uniles so v planu razvoja sozda Uniles v letu 1983 opredeljene skladno s srednjeročnimi planskimi akti. Predvideno je, da bo opravljala naloge skladno s programom dela organov sozda Uniles in na tej osnovi oblikovanim planom delovne skupnosti.

Miloš Varga

Kako je s preskrbo z lesnimi tvorivi?

V zadnji številki Glasila smo objavili prvi del pogovora o nabavi lesnih tvoriv za naše potrebe.

Ing. Miloš Pristov, ki je v Stolu vodja oddelka za preskrbo teh materialov, je odgovoril na vsa naša vprašanja in prikazal tako stanje, kot dejansko je.

Današnja preskrba z lesnimi tvorivi ni lahko delo. Naši delavci in stroji vsak delovni dan potrebujejo velike količine lesa, iverk in vsega drugega, da lahko opravijo delovne obveze. Zaradi prekasne nabave materialov doslej še niso stali. Pri tem gre vse priznanje nabavnemu oddelku in njegovim delavcem, ki si zares prizadevajo, da je nabava materialov zadostna in pravočasna.

V tej številki objavljamo drugi del pogovora z ing. Milošem Pristovom.

Ena izmed glavnih materialov ploskovnega pohištva je iverka. Kako je s to zadevo? Kdo so naši glavni dobavitelji in kako se ta material dobavlja? Ali po potrebi, ali je to predvsem odvisno od zahtev dobaviteljev?

V tehnološkem razvoju iskanja boljšega izkoriščanja lesa, predvsem lesnih ostankov, se je pred leti pojavila tudi iverna plošča, to je plošča, sestavljena iz lesnih iver, stisnjena v stiskalnicah pod visokim pritiskom ob uporabi lepila kot vezivnega sredstva. Ta plošča je predvsem zaradi cenenosti in relativno dobrih mehanskih lastnosti prodrla v pohištveno industrijo. Predno je pričel s proizvodnjo iverk v Sloveniji Glin Nazarje, smo potrebne količine le-teh uvažali iz Avstrije in Italije. Po letu 1971, ko je pričela obratovati tovarna ivernih plošč v Nazarjih, pa smo potrebne količine nabavljali v glavnem v Glinu, ki je še danes naš glavni dobavitelj. Transport ivernih plošč, ki jih letno porabimo okrog 8000 kub. metrov, se odvija s kamioni tozda Transport in gradnje GG Nazarje. Naročila se dostavljajo proizvajalcu mesečno, dobave pa so različne, glede na možnost proizvajalca, saj je poznano, s kakšnimi težavami, tako glede oskrbe z lesno surovino in deviznimi sredstvi kot z lepili in rezervnimi deli za strojno opremo, se ubadajo proizvajalci. Tako občasno prihaja do velikih težav pri redni oskrbi ivernih plošč in je potrebna velika angažiranost, da se proizvodnja ploskovnega pohištva zaradi pomanjkanja ivernih plošč ne ustavi.

Pri dobrem izkoriščanju ivernih plošč so zelo pomembni formati. Jasno je, da so najbolj primerne večje dimenzije (560 × 205, 543 × 205), ne pa polovični in podobni formati, za katere vemo, da jih v Stolu tudi uporabljamo, vendar je odpadke precej večji, delovna storilnost pa manjša.

Formati ivernih plošč so odvisni od velikosti plošč stiskalnic in jih proizvajalci dobavljajo ali

- v celem formatu, ki je v primeru Glin Nazarje 5430 × 2050 mm, pri Meblu Nova Gorica 5630 × 2050 mm, pri Brestu Cerknica 5200 × 1850 mm itd.;

- v polovičnem formatu;
- v elementih po specifikaciji naročnika.

Izbor izvede kupec sam, glede na svoje specifične potrebe in razpoložljivo strojno opremljenost. V tozdu 2 in 4 je večji format glede na raznolikost elementov kot sestavnih delov izdelkov, glede na notranji transport in strojno opremo primernejši cel format, medtem ko PE 6 glede na opremljenost bolj ustreza polovični format. Stopnja izkoristka pa je v našem podjetju precej visoka, ravno zaradi širokega spektra izdelkov.

V letošnjem letu vse bolj uporabljamo oplemenitene iverke, to so plošče z nalepljeno enobarvno folijo ali s folijo, ki ima imitacijo lesa. Znano je, da je te še težje nabaviti. Kdo nam to proizvaja in kolikšna poraba je predvidena v prihodnje?

Z laminati in dekor papirji oplemenitenene iverne plošče uvajamo pri proizvodnji ploskovnega pohištva povsod tam, kjer je to funkcionalno in s tem, da ne trpi estetski izgled izdelka. Proizvajalec laminatov v Sloveniji je Melamin Kočevje, ki pa uporablja pri proizvodnji

svojih izdelkov uvožene surovine. Ker so uvozni problemi surovin in repromaterialov zaradi pomanjkanja konvertibilnih deviznih sredstev izredno težavni, je tudi oskrba iverašev z materiali za oplemenitenje plošč dnevno prisotna, s tem pa tudi oskrba pohištvene industrije kot potrošnika plošč. Melamin od svojih odjemalcev zahteva za dobavo svojih izdelkov participacijo v deviznih sredstvih, kar v okviru možnosti in predpisov tudi vršimo. Pri oplemenitenih ploščah peščenarje, ki jih uporabljamo pri proizvodnji pisarniškega pohištva tipa Modul pa za oplemenitenje potreben dekor papir uvažamo iz Avstrije, oplemenitenje pa nam izvrši potem Lesna Slovenj Gradec v svojem obratu v Otiškem vrhu. Za dobave oplemenitenih plošč v beli barvi smo za dobave v začetku leta dogovorjeni s proizvajalcem Glin Nazarje, ki je za naše potrebe uvozil folijo. Perspektivne dobave pa so odvisne od voznih predpisov in predvsem razpoložljivih deviznih sredstev.

Za izdelavo pohištva uporabljamo še več vrst materialov, to je temeljna folija, lesomal, lesonit, ultrales itd. Kako je s preskrbo s temi?

(Nadaljevanje na 8. str.)

NAJDRAGOCENEJŠE LESNO TVORIVO JE PRAV LES. TEGA SE ZAVEDAJMO VSAK DELOVNI DAN.

OB SLABŠI KVALITETI LESA JE ŠE POSEBEJ POMEMBNO, KAKO BOMO OBRNILI DESKO ALI KASNEJE LETEV IN NATO STOLOVO NOGO, DA BO KVALITETNA IN LEPA.

Najboljše je, če so delovni odnosi dobri in delavci niso dodatno obremenjeni še s slabim počutjem na delovnem mestu.

Pri nas so marsikje ti odnosi dobri, ponekod pa so še vedno na nizki ravni. Bolj iz navad, kot iz potrebe. Slučajni opazovalec je ob spremljanju takega načina medsebojnega urejanja zadev močno presenečen in se upravičeno vpraša: »Kaj je to res potrebno. Kaj ne vedo ne prvi in ne drugi, da je treba delati, pogovarjati pa se tako, kot se pogovarjajo kulturni ljudje.«

Za vsa tvoriva, ki uporabljajo kot osnovno surovino les in za eventualno oplemenitenje, kot je to v primeru oplemenitenih vlakenskih plošč pod trgovskim nazivom lesomal, površinske materiale vezane na uvoz, je nabavna problematika težka. Zato bi takoj navezal odgovor tudi na naslednje vprašanje, ki zadeva skladiščne prostore za lesna tvoriva tozda 2. Vsako dobro organizirano podjetje si poizkuša tako urediti tehnološki proces proizvodnje in dotok vseh za proizvodnjo potrebnih materialov, da je pretok čim hitrejši, zaloge v skladiščih pa minimalne. Na ta način dosežemo, da se krogotok denarnih sredstev, vezanih v materialih čim hitreje obrne. V pogojih gospodarjenja v naših razmerah na žalost ni tako. V tem razgovoru sem že nekajkrat omenil in poudaril velike težave, s katerimi se neprestano soočamo pri nabavnih poslih za zagotovitev za proizvodnjo potrebnih materialov. Zaradi občasnega pomanjkanja različnih vrst tvoriv na trgu in tudi zaradi neprestanih tendenc za povišanje cen, smo prisiljeni zaradi sigurnosti imeti na zalogi večje količine od t. i. minimalnih, ker v naših pogojih nikdar ne moremo predvideti, kakšna bo situacija v bližnji prihodnosti. Iz navedenega vzroka so skladiščni prostori v tozdu 2 pa tudi v drugih obratih naše DO večni problem, zaradi tega tudi občasno uskladiščimo iverne plošče kar na dvorišču. Vprašanje je, kdaj se bo stanje normaliziralo.

TOZD 2 je v Stolu največji proizvajalec ploskovnega pohištva in mora imeti za skladiščenje lesnih tvoriv dovolj veliko skladišče. Znano je, da je obstoječe premajhno. Kaj bi rekli k temu?

Od plemenitenih vrst furnirjev, ki jih uporabljamo pri proizvodnji predvsem ploskovnega pohištva, predstavlja glavni hrastov furnir, ki ga letno potrebujemo 500.000 kv. metrov. To je velika količina, posebno zato, ker iščemo predvsem furnir boljše kvalitete in večjih dolžin, ki ga pri proizvajalcih malo napade, pa še povpraševanje po njem je veliko. Ker je sosednja republika Hrvaška poznana po hrastovini, nabavljamo tovrsten furnir že leta v Tvornici furnira Finel v Petrinji, s katero smo uspeli navezati zelo dobre poslovne odnose. Tako nam tudi v kriznih situacijah nekako uspeva zagotoviti najnujnejše količine. Razen hrasta uporabljamo od rezanih furnirjev še borov in bukov furnir za izvozni program za Švedsko, od tropskih drevesnih vrst pa mahagoni, aniegre in t. i. ponovno sestavljeni furnir ali fine-line. Slednji dve vrsti uvažamo iz Italije. Ker so cene furnirjev neposredno odvisne od cen hlodovine, so tendence poviševanja stalno prisotne. Ker se cene furnirjev formirajo glede na kvaliteto in po dolžinah, se da ravno s pravilnim razmerjem inabavljenih količin glede dolžine in dalje s pazljivim krojenjem furnirja močno vplivati na stopnjo izkoriščanja in s tem na prihranek v materialu in denarju.

V zadnjem času se je število vrst furnirjev zmanjšalo, vzporedno s tem pa je potrebno nabaviti večje količine enih vrst. Med temi je najpomembnejši naravni hrast, mahagoni, bukev, hrast FINE-LINE in še drugi. So se cene teh tudi močno povišale in kako jih je dobiti?

Pravočasna in kontinuirana oskrba obratov naše tovarne z lesnimi tvorivi, predvsem z osnovno surovino tj. bukovu hlodovino, je za prihodnost negotova. Zadolženost Jugoslavije v tujini in potrebe posameznih proizvajalcev po deviznih sredstvih iz konvertibilnega področja sili podjetja v čimvečji izvoz. Med izvoznimi artikli lesne industrije pa na žalost niso predvsem finalni izdelki, s katerimi se prodaja lesna surovina, oplemenitena z delom v končnem izdelku, temveč tudi hlodovina, žagan les, furnirji, iverne plošče itd. Tako forsiranje izvoza še otežuje že tako težko situacijo na tržišču lesnih tvoriv. Upamo, da nam bo tudi v bodoče uspevalo pravočasno zagotoviti vsaj najnujnejše količine lesnih tvoriv, tako da bi bila proizvodnja čim manj motena.

Kako izgleda nabava lesnih tvoriv v prihodnje? Ali bo lahko zagotovljena v tolikšni meri kot do sedaj, ko nismo zaradi prekasne dobave niti enkrat prekinili proizvodnje?

Glede na stopnjo inflacije je težko pričakovati umiritev cen v letošnjem letu. Zamrznjenim cenam navkljub, lahko tako rekoč vsakodnevno zasledimo v sredstvih javnega obveščanja kako novo podražitev ali zahtevo za višje cene, ki jo prezentirajo posamezni proizvajalci republiškim ali zveznim organom.

Ali se bodo cene lesu in tvorivom v prihodnje le ustalele in bodo v mejah, ki so vsaj za silo sprejemljive tudi za naš kolektiv?

Sklepi delavskega sveta

1. Zapisnik in izvajanje sklepov zadnje 9. redne seje se soglasno sprejema.

2. Po zelo obširni, občasno precej kritični razpravi, v kateri so razpravljalci opozorili na vrsto nepravilnosti v naši proizvodnji, prodaji in sploh poslovanju, je delavski svet DO sprejel pripravljeno poročilo oz. informacijo o proizvodnji in prodaji do 15. 4. 1983. V diskusijah so člani DS in strokovni sodelavci razen kritičnih pripomb ponudili tudi nekatere pametne predloge, ki jih velja upoštevati pri nadaljnjem delu.

3. Dalje je bil soglasno sprejet plan sozda Uniles za leto 1983.

4. V celoti je bil osvojen tudi predlog plana razporeditve sredstev sklada skupne porabe za leto 1983, ki so ga predhodno že obravnavali na družbeno-političnih organizacijah in samoupravnih organih tozdog.

Plan se sprejme v taki višini in strukturi kot je bil dan v javno razpravo.

ZSMS naj izdela in predloži DS DO in strokovni službi konkreten plan uporabe dotacije.

Delavcem, ki odidejo v pokoj od 1. 1. do sprejetja plana koriščenja sredstev skupne porabe za tekoče leto, se izplača razlika med višino izplačane nagrade ob odhodu v pokoj in višino te nagrade po planu za tekoče leto, tako da je končna višina te nagrade enaka za vse delavce, ki se upokojijo v tekočem koledarskem letu.

Sredstva po tem planu se koristijo od 1. 3. 1983 do 29. 2. 1984.

Sprejmejo se tudi kriteriji za obračun toplenga obroka.

Res je, da je delo sodelavcev nabavnih služb v sedanjih tržnih pogojih zelo težavno na splošno in še posebej na področju surovinskega kompleksa. Že vrsto let se srečujemo s perečimi vprašanji uskladitve proizvodnje in potrošnje lesa v zvezi z zadovoljitvijo najnujnejših potreb lesnopredelovalne industrije, pa tudi drugih potrošnikov lesa. Tudi množica samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov, ki na široko opredeljujejo naloge in obveznosti, se stanje na tržišču ni konsolidiralo.

Ob vseh teh problemih, ki smo se jih skušali dotakniti, je delo nabavnega oddelka zelo težko in so njegovi delavci glede spoštovanja dogovorov s proizvajalci v stalni negotovosti. Je mogoče v prihodnje pričakovati izboljšanje?

V zaostrenih gospodarskih razmerah bi bilo potrebno, če ne drugače, s pomočjo upravnih organov zagotoviti oskrbo z lesom izvozno usmerjeni lesnopredelovalni industriji s prioritetenim poudarkom na proizvodnjo z višjo stopnjo obdelave. To pa Stol vsekakor ima. Nam pa, ki vsakodnevno delamo z lesom, mora biti stalno vodilo, da razpoložljive količine lesa najbolj racionalno uporabimo. Mnogo je še možnosti v tehnologiji predelave lesa glede na višjo stopnjo izkoriščanja. Marsikateri kos lesa, ki konča v kurišču, bi bil mogoče lahko koristneje uporabljen. Vedno bolj se uresničuje smisel stavka, ki sem ga nekje prebral: Les postaja dragocen, skoraj kot zlato, pa še težko ga je dobiti.

Vpraševal je
Ciril Sivec

5. S 1. 4. 1983 se poviša cena toplenga obroka od sedanjih 47 din na 57 din. Sredstva povišanja se krijejo iz sklada skupne porabe oz. materialnih stroškov tozdog.

S 1. 5. 1983 se poviša prispevek delavca k financiranju družbene prehrane od sedanjih 5 na 10 din dnevno.

Delavski svet dalje soglaša, da se stari prostori delavske restavracije dajo v najem najboljšemu ponudniku.

O tem naj sklepa zbor tozda 8.

6. Na predlog stanovanjske komisije in na podlagi razprave na DS DO je bil sprejet takle sklep:

1. Višina razpoložljivih sredstev za kreditiranje nakupa stanovanj, individualno gradnjo in adaptacijo je 6.000.000 din.

2. Pogoji pridobitve kredita, doba vračanja in obrestna mera so določeni s Samoupravnim sporazumom o združenju in uporabi sredstev za stanovanjsko gradnjo in z Družbenim dogovorom ljubljanske banke — stanovanjsko komunalne banke.

3. Razpis se objavi takoj po sprejetju te razdelitve sredstev, najkasneje pa do 26. 4. 1983. Zadnji rok za oddajo prijave je 10. maj 1983. Za pripravo razpisa je zadolžena strokovna služba.

4. Do 30. 6. 1983 je možno koristiti 4.000.000 din, ostalo pa do konca leta.

5. Dinamiko koriščenja določi stanovanjska komisija.

6. Posamezen prosilec se lahko sam odloči za vezavo odobrenih sredstev.

7. Delavski svet je nato sprejel predlog samoupravnega sporazuma o skup-

Mednarodni seminar o tehnični oceni lesnopredelovalne industrije v javnem sektorju dežel v razvoju

(Ljubljana, 11. do 23. aprila 1983)

Pod okriljem Združenih narodov in njegove organizacije UNIDO (United Nations Industrial Development Organization) sta ljubljanski Mednarodni center in sozd UNILES v letošnjem aprilu organizirala seminar o tehnični oceni lesnopredelovalne industrije v javnem sektorju dežel v razvoju.

Seminar, ki naj bi ga ponovili vsaki dve leti, je bil, kot rečeno, prispevek organizacije UNIDO, predvsem pa naše dežele tistim narodom, kjer je lesna industrija šele v povojih. Prav področje lesne industrije pa bi bilo tem deželam, ki so večinoma zelo bogate z lesnimi surovinami, pomemben vir dohodka v prihodnosti.

nosti DO za inženiring sozda Uniles, ob upoštevanju pripomb odbora za splošne zadeve Uniles in naše pripombe, ki je v tem, da se v inženiring dela vključijo tudi predelne stene.

DS DO predlaga DS TOZD Prodaja omenjeni sporazum v sprejem. Za podpisnika tega sporazuma se določi glavnega direktorja.

8. V delegatskih vprašanjih je Vukmir posredoval sklep IO Sindikalne konference, na osnovi česar je DS DO sprejel sklep, naj kadrovska služba napravi analizo kadrovskega stanja v DO.

9. DS DO je obravnaval vlogo oz. zahtevo tov. Ocvirk Franca, da se za obračun OD prizna drugačna kategorija, kot je sprejeta za dela in naloge, ki jih opravlja in na katera je razporejen.

Vlogi DS DO ni ugodil.

10. O problemu plačevanja in na sploh obratovanja bifejev je razpravljajal DS pod točko razno in v zvezi s tem sprejel sklep naj samoupravni organi TOZD razpravljajo o tem in stališče posredujejo na naslednjo sejo DS DO.

11. Prav tako je DS sprejel poročilo komisije za iskanje možnega kandidata za glavnega direktorja in sprejel njene predloge.

12. DS je sprejel sklep o odobritvi inventurnega manjka v vrednosti 412 din, ki je bil ugotovljen pri popisu sredstev (osnovnih sredstev skupne porabe in počitniških objektih na Njivicah — Krk.

13. Ob zaključku je predsednik skupščine občine Kamnik tov. Justinek podelil zvezna odlikovanja naslednjim sodelavcem:

1. Bertancelj Peter — red zaslug za narod s srebrno zvezdo.

2. Pogačar Jakob — red dela s srebrnim vencem.

3. Topolovec Danilo — red dela s srebrnim vencem.

4. Rakič Aleksander — red dela s srebrnim vencem.

5. Glažar Andrej — red dela s srebrnim vencem.

6. Marič Mičo — red dela s srebrnim vencem.

7. Šuštar Pavle — red dela s srebrnim vencem.

Jožica Markelc

Organizacija takega seminarja zahteva ogromno priprav, glavno breme pri tem je prav gotovo padlo na ramena podpredsednika sozda UNILES tov. Lada Gaspariča s sodelavci. Medtem ko je vsa koordinacija glede izvedbe ter izdelave seminarских nalog potekala med Ljubljano in Dunajem, kjer ima UNIDO svoj sedež. Tu je delo vodil in kontaktiral z Ljubljano gospod Antonie Bassili.

Že lansko jesen so na UNILESU izbrali petnajst predavateljev, bodisi iz fakultet, Industrijskega biroja ali pa iz delovnih organizacij, ki delujejo v sklopu sozda UNILES.

Tudi STOL — Kamnik je imel svoje zastopstvo med predavatelji (1) Emil Verk je predaval: »SOME CHARACTERISTICS OF MARKETING FURNITURE« oziroma »Nekatere karakteristike v marketingu pohištva«).

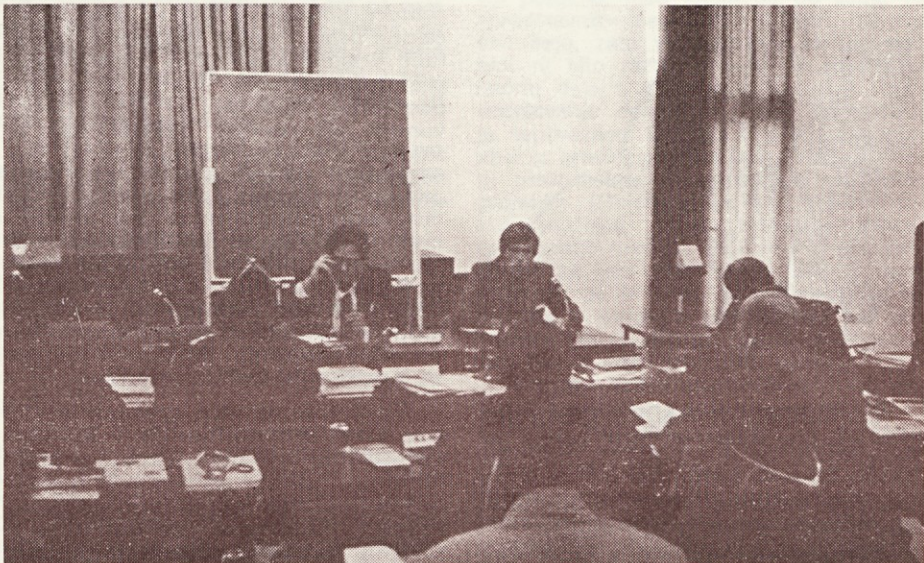
2. Franc Stele pa »PRODUCTION PLANNING IN ESTABLISHMENT OF THE WOOD PROCESSING INDUSTRY« oziroma »Proizvodno planiranje v organizacijah lesnopredelovalne industrije«).

Predavanja so potekala v angleškem jeziku, bodisi direktno ali pa preko prevajalcev. Slušatelji (bilo jih je točno dvajset, in sicer iz Bangladeša, Kameruna, Egipta, Gane, Gvineje, Gvajane, Indije, Šrilanke, Tanzanije, Ugande, Vietnama, Zambije, Zimbabveja, Afganistana, Mozambika, Libije, Pakistana) so torej morali obvladati angleški jezik. Predstavniki teh dežel so bili večinoma vidnejši strokovnjaki ali vodje posameznih podjetij v javnem sektorju na področju lesarstva, vendar večinoma s področja primarne obdelave, to je žagarstva. Razumljivo je, da lesna »finala« (izdelava pohištva) v teh

Nadaljevanje na 10. str.)

Udeleženci seminarja so v torek 12. aprila 1983 obiskali tudi našo tovarno.

Med predavanjem Steleta o »Proizvodnem planiranju...« v dvorani Mednarodnega centra v Ljubljani, 18. aprila 1983

deželah še ni ne vem kako razvita, če sploh je. Na osnovi prijav so jih izbrali na Dunaju, kajti zaradi uspešnejše izvedbe seminarja, predvsem pa nalog, ki so jih morali slušatelji opraviti, je bilo število omejeno.

Seminar se je začel 11. aprila v dvorani Mednarodnega centra v Ljubljani z raznimi slovesnimi nagovori predstavnikov UNIDO, Mednarodnega centra in UNILES. Nato pa je imel uvodno predavanje predsednik sozda UNILES, dr. Tone Krašovec (Osnove upravljanja podjetij v Jugoslaviji).

Ze naslednji dan so slušatelji in vodje seminarja skupaj z gospodom Bassilijem obiskali STOL — Kamnik, kjer so imeli v programu ogled »žage«. Čeprav naša žaga ni noben čudež, oziroma višek tehnike, so si organizatorji izbrali prav njo, da bi udeleženci seminarja lahko nazorno videli že desetletja utečeno proizvodnjo rezane ga lesa.

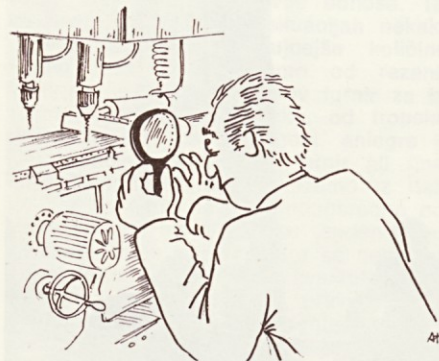
Po ogledu »žage« pa je sledilo še predavanje mag. Emila Verka v prostoru upravne stavbe. Sleherno predavanje je sprožilo cel kup vprašanj, ki so jih slušatelji na koncu zastavljali predavateljem. Ni bilo dneva, da ne bi vodja seminarja, gospod Bassili prekinil vroče debate, češ, program zahteva svoje, treba se bo raziti, jutri bo novo predavanje...

Nekatera vprašanja so bila prav nena- vadna, pač posledice različnih družbenih ureditev in navad v teh zanimivih deže- lah, ki so jih predstavljali črni, rumeni in beli. Celo Indijanec iz Gvajane, sicer dok- tor ekoloških znanosti, je bil med njimi. Včasih je bilo težko odgovoriti na kakšno vprašanje, saj bi moral predavatelj pozna- ti okoliščine, v katerih proizvajajo žagan les, recimo v Kamerunu, itd.

Seminar je uspel. O tem pravi tudi pi- smena zahvala vsakemu od organizatorjev oziroma predavatelju s strani UNIDO.

Udeleženci prvega tovrstnega seminar- ja v Ljubljani so se poslovili v soboto 23. aprila, večer prej pa je UNIDO priredil sprejem za vse, ki so sodelovali.

Franc Stele

V PROIZVODJI RADI RAZBIJAMO ČAS NA MAJHNE DELČKE. PRAV JE TAKO, SAJ JE TAKO PO VSEM SVE- TU. Vendar ni prav, da se radi »ZAPIČIMO« V DELOVNA MESTA.

ZANIMAJMO SE ZA LJUDI, SAJ JE PRAV OD NJIH ODVISNO, KOLIKO BO KJE NAREJENEGA.

Kontrola kakovosti izdelkov in njen pomen

Vedno, še predvsem pa v današnjih pogojih gospodarjenja, predstavlja ka- kovost izdelkov važno prvino uspešne- ga poslovanja delovne organizacije.

Kakovost je še posebej pomembna, kadar se želimo uspešno vključevati v mednarodno tržišče. Cena, dobavni rok in kvaliteta izdelka so odločilni faktorji, ki odločajo o uveljavitvi nekega izdelka na domačem, še bolj pa na tujem trgu.

Že takoj v začetku povejmo, da kva- liteta ni »element«, ki ga kontrola kva- litete lahko vgradi v izdelek, ampak je plod sistematičnega in planskega dela vseh dejavnikov v delovni organizaciji, ki lahko nanjo vplivajo.

Kontrolo kakovosti izdelkov oprav- lja v naši DO vsaka temeljna organiza- cija združenega dela sama, in sicer z medfazno — procesno kontrolo in konč- no kontrolo pred embalaranjem izdel- kov. Procesna kontrola med proizvod- nim procesom se opravlja vzorčno. Končna kontrola pa je totalna, kar po- meni, da se pregleda vsak izdelek. Po potrebi pa se opravi pregled nabavljenih osnovnih materialov in repromaterialov, kar je delo vhodne kontrole.

Koordinacija kontrole kakovosti je skupaj s standardizacijo in šifracijo lo- cirana v Skupnih službah. Ta ima nalogo koordinatorja med tozdi po naslednjem:

1. koordinacija po vprašanju sporne kakovosti izdelkov;
2. usklajevanje kriterijev glede na zahtevani nivo kakovosti med tozdi;
3. preverjanje kakovosti po JUS stan- dardih in Zakonu o standardizaciji;
4. spremljanje kakovosti na tržišču — povratna informacija o reklamacijah, ki jih opravi servisna služba.

Kaj je kakovost?

Kakovost izdelkov mora zadovoljiti zahteve potrošnika. Ta od izdelka pri- čakuje poleg trdnosti in funkcionalnosti tudi druge lastnosti, ki predstavljajo prav tako kakovost izdelka. Prav tako pomembne lastnosti so: zanesljivost, varnost pri uporabi, neškodljivost za zdravje in okolje, racionalnost in eko- nomičnost, estetski videz izdelka, spo- sobnost in estovstnost vzdrževanja itd.

Koordinacija po vprašanju kakovos- ti izdelkov prihaja v poštev kot akter, ki v dvomljivih in spornih primerih glede kakovosti organizira komisijski kontrolni pregled materialov, polizdel- kov ali pa izdelkov. Na ta način prispe- va k optimalni rešitvi problema.

Glede tega se nam spet potrjuje že prej utemeljena trditev, da v DO vsak s svojim delom lahko prispeva k boljši kakovosti. Na primer: čim bolj popolno je tehnično navodilo, ki je dano proiz- vodnji za izdelavo in čim bolj točno je v njem označena zahtevana kakovost polizdelkov ali izdelkov, tem bolj točno bo lahko kontrola kakovosti v tozdi opravljala svojo nalogo in tem manj bo

potrebno posredovanje koordinacije kon- trole kakovosti, kajti tem manj bo tudi »dvomljivih in spornih« primerov.

Ali pa: če bo kakovost nabavljenih materialov ustrezala namenu uporabe, bo dana večja možnost, da bo tudi konč- ni izdelek kakovosten in zato na tržišču iskan.

Ko smo predvideli, kakšen naj bo ni- vo kakovosti naših izdelkov; po teh na- vodilih delo opravlja več ljudi v več te- meljnih organizacijah združenega dela, je potrebna koordinacija, ki naj krite- rije kontroliranja kakovosti usklajuje na enak nivo.

Kvaliteta in standardizacija

Kvaliteto izdelka zato ne predstav- ljajo samo tehnične lastnosti, ampak tu- di drugi pomembni elementi. Te pa je v družbenem smislu in pomenu možno zagotoviti s predpisi in standardi. Z za- konom o standardizaciji je proizvajalec zadolžen, da kontrolira kvaliteto izdel- ka, preden pride na tržišče.

Za nekatere izdelke je predpisano ob- vezno preizkušanje izdelkov. To preiz- kušanje opravlja posebne, za to de- javnost pooblašene institucije, ki pre- izkušajo izdelke po standardih JUS.

Kadar pa proizvajamo izdelke za tu- je tržišče, pa je potrebno upoštevati tudi standarde tiste države, v katero že- limo izvažati.

Standardi praviloma predpisujejo minimalne zahteve glede kakovosti, ki jih morajo izpolnjevati vsi izdelki na tržišču. To pa še ne pomeni, da bo iz- delek v vsem zadovoljil tudi kupca — uporabnika. Zato smo s tem načinom ugotavljanja ne moremo ugotavljati de-

»KAJ PA GOVORIJO O MENI?«

»KAJ BI GOVORILI? TISTO, KAR TUDI O DRUGIH. SAJ VEŠ, DA TAM, KJER JE VELIKO LJUDI, GOVORE ENI O DRUGIH.«

»Obljubil je, da bo vse uredil, pa je ostalo le pri lepih obljubah in sladkih besedah!«

»Če jih boš preveč opozarjal na ne- pravilnosti, te ne bodo veseli. In da ne boš presenečen, če boš doživel še kak povračilni ukrep.«

»Ko sem bil od njega odvisen, mi je vsak dan kazal slab obraz. Sedaj, ko pri njem nimam kaj iskati, je pa lahko pri- jazen.«

»Še k drugemu sosedu grem z av- to, da mi ni treba peš mimo prvega sosedal!«

janske kvalitete izdelka, ki jo želi kupec.

Za vsak izdelek, ki ga hočemo proizvajati, oziroma prodajati, smo se, kot nas zavezuje Zakon o standardizaciji, dolžni predhodno prepričati, če ustreza standardom JUS. Preizkušnje naših izdelkov glede kakovosti opravlja Testni laboratorij na Biotehniški fakulteti v Ljubljani. Nad dimenzijsko usklajenostjo naših izdelkov z JUS standardi pa bedimo sami.

Spremljanje kakovosti na tržišču smo z letošnjim letom pričeli spremljati preko računalnika. Mesečno je izdelan pregled reklamacij, ki nam poleg ostalega lahko nudi tudi podatke za odpravljanje napak na naših izdelkih.

Pri delu kontrole kakovosti in koordinacije le-te je opaziti, da sedanjo organiziranost kontrole kakovosti še mnogokrat zamenjujejo z nekdanjo, ko je bila kontrolna služba organizirana kot enotna služba, postavljena v Skupnih službah in je delovala kot servis temeljnim organizacijam.

Tržišče in kakovost

Raziskovanje tržišča nam v ta namen nudi informacije:

- o željah kupcev glede oblike in designa, površinske obdelave, itd.;
- o zahtevah za montažo, sestavljenost, univerzalnost, trajnost, vzdrževanje;
- kakovost konstrukcije;

— ustreznost transporta, embalaže, signacije, navodil za montažo in uporabo itd.;

— ustreznost in kvaliteta uporabljenih materialov glede na trajnost in vzdrževanje;

— ustreznost dejavnosti servisne službe.

Tehnologija in kakovost

Pomembno je, da tudi s stališča možnosti v tehnično-tehnološkem smislu analiziramo:

— ali smo z obstoječim strojnim parkom sposobni zagotoviti enakomerno kakovost izdelkov v vseh serijah;

— ali cena izdelka prenese stroške za nabavo novih orodij, strojev, meril za ugotavljanje kakovosti itd.;

— ali je potrebno vgrajevati nove materiale in zato dopolniti metode kontroliranja;

— kakšna bo planirana slaba kakovost zaradi izmeta in popravil v toku izdelave izdelka.

Pri upoštevanju navedenega šele lahko realno postavljamo pravilne zahteve za planirano kakovost izdelka, od katere je odvisno, kako se bo izdelek na tržišču uveljavil. Po drugi strani pa, kolikšni stroški so potrebni za doseganje prav takšne kvalitete izdelka, kakršno želimo.

(Nadaljevanje v naslednji številki)
Dušica Pušnik

ZAHVALA

Ob boleči izgubi FRANCA ZORMANA st., se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, znancom ter sostanovalcem Prvomajske ulice za izrečeno sožalje ter darovano cvetje. Zahvaljujemo se dr. Kraju za lajšanje bolečin ob težki bolezni in vsem, ki ste nam stali ob strani. Hvala vsem govornikom, pevcem, praporščaku, godbi in ZB Duplica.

Hvala vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na zadnji poti.

Žalujoci vsi njegovi

O KULTURNEM DELU ZA LETO 1982

O delu na kulturnem področju v DO za preteklo leto in kratko tole:

V bistvu je bilo v glavnem le delo posredovanja — animacija določenih kulturnih dobrin, o lastni kulturni dejavnosti in ustvarjalnosti pa ni kaj dosti povedati. Namreč dejstvo, da je kultura oziroma kulturno življenje v delovni organizaciji še kaj drugega, kot obisk delavcev nekaj gledaliških predstav in enega ali dveh koncertov letno, do naših programov še ni prodrla.

Tako smo lani posredovali že pripravljene prireditve in to:

— 6 predstav gledaliških del v abonmaju Zveze kulturnih organizacij Kamnik (vsaka predstava po 50 vstopnic);

— 6 predstav gledaliških del v abonmaju pri MGL (po 10 vstopnic);

— 25 obiskovalcev si je ogledalo predstavo v Stalnem slovenskem gledališču v Trstu;

— za ogled Poletnih prireditev pri FL Ljubljana — Križanke pa smo posredovali 324 vstopnic;

— na Duplici smo omogočili obisk prireditve Občinskega svetnika Švejka;

— Novoletni simfonični koncert v Kamniku in Revija pevskih zborov občine Kamnik, pa sta bila brezplačna, obisk pa je bil zelo velik, tudi iz naše DO.

Zaradi visokih cen vstopnic smo se odpovedali raznim zabavno glasbenim prireditvam v Ljubljani ob praznikih kot so 1. maj, 8. marec, 29. november, saj so vstopnice povprečno kar 18.000 din (starih) in bi željene karte znesle najmanj 3 stare milijone.

Iz sklada skupne porabe smo za kulturno dejavnost in za nabavo nekaj materiala za fotosekcijo porabili 93.186 din, planirano 110.000 din.

V zadovoljstvo vseh je na Duplici spet oživel mešan pevski zbor. Zdaj je sicer še maloštevilčen, toda glede na bogato tradicijo, saj je pred leti delovalo že močno pevsko društvo, računamo, da se bodo lojunačili še tovariši in tovarišice s posluhom za lepo pesem in se jim pridružili, ter tako prispevali k dobremu petju v domačem kraju.

Tudi delovanje dramske skupine dupliške Svobode je tesno povezano z ustvarjanjem naših delavcev. Lani so nam predstavili komedijo Gugalnik, letos pa pripravljajo prijetno komedijo Bog je umrl zaman. Tudi dramska sekcija vabi v svoje vrste sodelavce, ki imajo veselje za delo v gledališki skupini.

V Interieru Duplica je bila razstava amaterskega slikarja Franca Podkrižnika iz LIP Nazarje, in domžalskih likovnikov, v upravni zgradbi pa razstava fotosekcije Stol. Razstavljalci se za občasne razstave močno zanimajo, vendar prostori dupliškega Interiera še zdaleč niso toliko urejeni, da bi bili primerni tudi za likovne razstave, saj Interier od otvoritve do zdaj še ni bil aranžersko obnoven, proizvodni eksponati so zelo skromni, streha pa je puščala.

Toliko o delu v preteklosti, za prihodnost pa je še marsikaj nedorečenega. Da bi bila osnovna organizacija sindikata na področju organizacije kulturnega življenja učinkovita, se mora temu primerno usposobiti oziroma organizirati, bodisi preko komisije za kulturo ali kako drugače, vsekakor mora ta organ delati družno z ostalimi sindikalnimi de-

ZAHVALA

Ob izgubi našega dragega Franca CERARJA se najlepše zahvaljujemo vsem, ki so nam v težkih trenutkih izrekli sožalje, kolektivu Stol in nekdanjim sodelavcem za darovane vence, govorniku za poslovljene besede ter vsem tistim, ki so spremili pokojnika na njegovi zadnji poti. Njegovi najožji sorodniki

lavci. V naši DO je ob volitvah določen član kolektiva, ki se bo ukvarjal s kulturo, ob letni konferenci je treba napraviti poročilo, med letom pa do sedaj ta »predstavnik« še ni bil vabljen niti na eno sejo, zato verjetno niti na eni seji tudi ni bilo razprave oziroma govora o načrtu dela s kulturnega področja. Tudi sodelovanje delegatov v SIS za kulturo je nepovezano. Delegat ima namreč dolžnost in pravico v odločanju kot član zbora proizvajalcev o precejšnjih vsotah in projektih (Maleševa galerija, Sostanska knjižnica, Obnova Malega gradu, spomeniško varstvo, itd.), kar je po programu za leto 1982 nekaj nad 3 stare milijarde, pa je prav, da se pred sejo in po njej o sprotnih stališčih, ki naj jih, oziroma jih je delegat zagovarjal, pogovori tudi v širši sindikalni skupini.

Program kulturnega življenja v DO naj bi bil temeljiteje pripravljen, zajel naj bi kulturno dejavnost povsod — kulturno delovnega okolja, odnos do knjige, književnosti, glasbe, gledališke dejavnosti, klubske dejavnosti, likovne dejavnosti, področje izobraževanja, raziskovalne dejavnosti ter tehniške kulture (inovacije, fotoamaterji). Za vse to pa bo potrebno več skupnega dela in zavzetosti.

Rezi Vidmar

Krožki za izboljšanje proizvodnje

Pred nedavnim je zavod SRS za produktivnost dela v Ljubljani organiziral 1. republiško posvetovanje o delu in pomenu krožkov za izboljšanje proizvodnje.

Ti krožki se ustanavljajo in delujejo v vedno več OZD, kjer delavci s svojimi delovnimi izkušnjami in znanjem doprinesejo k boljšemu delu. Sodelujejo s predlogi za boljše organizirano delo, za boljši izkoristek delovnega časa, materiala, za smotrnejšo uporabo sredstev, za boljšo kakovost izdelkov ter za boljše in varnejše pogoje dela.

Krožki za izboljšanje proizvodnje so delovna metoda, ki delavcem omogoča usposabljanje za boljše opravljanje delovnih procesov.

Predstavitelji krožkov

V krožek se povežejo delavci, kadar želijo kot skupina sodelovati pri izboljšanju proizvodnje, proizvodov in poslovanja.

Namen povezovanja je skupno reševanje problemov, povezanih z njihovim neposrednim delom. S tem si olajšajo delo, pridobijo nova znanja in ustvarjalno uporabijo izkušnje, pri tem pa bolje spoznajo vlogo in pomen svojega dela.

Ustvarjalno sodelovanje vseh delavcev zagotavlja, da se na osnovi samoupravnih sprejetih ciljev in dogovorov učinkovito rešujejo proizvodni problemi.

Krožek spodbuja delavce k ustvarjalnem vključevanju v delovni proces. Tako se v praksi neposredno vključujejo v načela našega samoupravljanja.

Delavci se v krožek združujejo z namenom, da bi:

- svoje znanje in izkušnje ob skupnem delu uporabili za povečanje produktivnosti z racionalnejšim izkoriščanjem delovnih sredstev, materialov in delovnega časa,

- z boljšo organizacijo dela zniževali stroške proizvodnje,

- izboljševali kakovost izdelkov in kakovost dela,

- izboljševali pogoje dela in varnost pri delu,

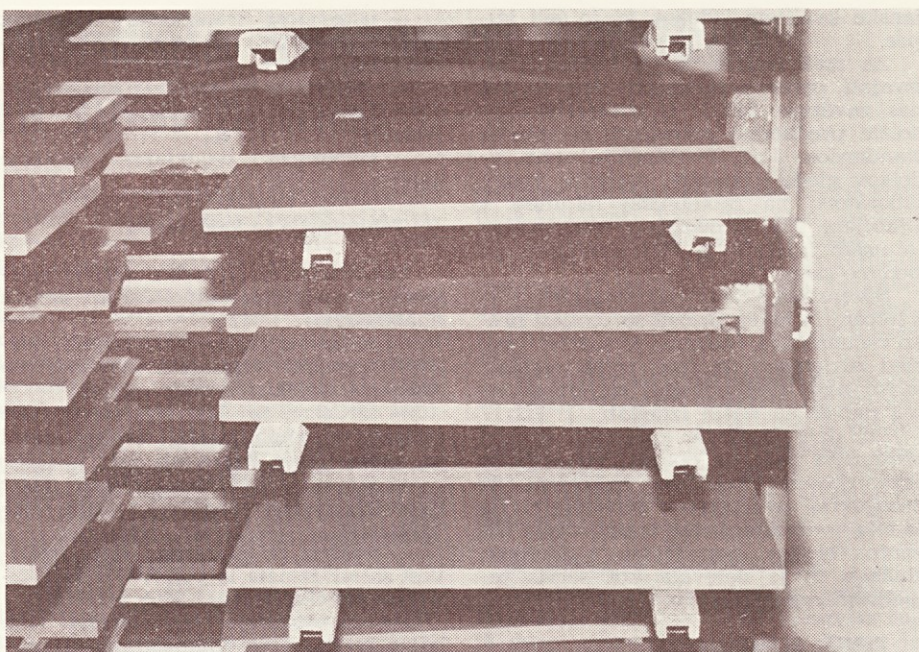
- spreminjali odnos do dela in medsebojne odnose pri delu,

- se z delom v krožkih z izmenjevanjem izkušenj in pridobivanjem novih znanj izobraževali,

- okrepili samozavest in zaupanje v svoje sposobnosti in znanja ter zaupanje v učinkovitost skupnega dela.

Tudi v svetu razmišljajo o ustvarjalnem sodelovanju delavcev, ker jih k temu silijo vedno bolj zapleteni delovni procesi, v katerih je delo razdrobljeno in specializirano.

Delavci zato ne vidijo več celote in pomena svojega dela. Zato si vsepovsod prizadevajo delavce čimbolj ustvarjalno vključiti v delovni proces.

NA SLIKI SO PREDNJI DELI PREDALOV ZA PISALNE MIZE. V STOLU TEM POLIZDELKOM PRAVIMO TUDI LIČNICE. POBARVANE SO S POKRIVNO BARVO, KI ZAHTEVA PRECEJ DALJŠI ČAS SUŠENJA KOT PROZORNI LAK.

Krožke poznajo v vrsti evropskih, ameriških in azijskih dežel. Poznani so pod imenom krožki kvalitete.

Prvi so s to dejavnostjo začeli Japonci in je zato pri njih močno razširjena.

Vendar je razlika med krožki, ki so pri nas uveljavljeni in krožki kvalitete.

Delavci na Japonskem in v drugih kapitalističnih državah lahko ustvarjalno sodelujejo pri razreševanju posameznih problemov, ne morejo pa razpolagati z rezultati svojega dela.

V naši družbi pa samoupravljalci razpolagajo s svojimi delovnimi rezultati in zato jim izboljšave, ki jih dosežejo v krožku, posredno pomenijo izboljševanje njihovega materialnega položaja. Uspešnejše gospodarjenje OZD je skupni cilj vseh delavcev.

Tudi pri nas že poznamo podobne oblike dela. To so sindikalne skupine, samoupravne delovne skupine, proizvodne skupine, ki so prav gotovo uspešen poskus vključevanja večino delavcev v obravnavanje problemov v OZD. Vendar običajno te skupine ne rešujejo konkretnih problemov proizvodnje. Razen tega so pogosto prevelike, da bi v njih vsi delavci lahko ustvarjalno sodelovali.

Način dela krožka

Krožek dela na rednih sestankih. Člani krožka obravnavajo probleme po naslednjem postopku:

- ugotavljajo probleme v svojem okolju,

- izberejo problem, ki ga bodo reševali,

- zberejo potrebne podatke in ugotavljajo možne vzroke,

- iščejo in predlagajo možne rešitve,

- skupno se odločijo za najprimernejšo rešitev,

- oblikujejo predlog rešitve,

- predstavijo predlog vodstva svoje organizacijske enote,

V odnosih s sodelavci smo različni. Enim se smejemo, druge grdo gledamo!

* * *

Mesec maj je čas ljubezni. Zato ne bodite začuden, če boste videli v avtobusu, ko se bosta dva »stiskala«, če boste na cesti videli fanta, ko bo poljubil dekle, če boste videli v avtu naslonjeno dekle na svojega »trajerja«, če boste videli avto, ki bo stal med smrekami v gozdu.

* * *

Zapisnikarica je tako napisala zapisnik, kot je vedela in znala, vendar se je trudila, da bi bil kar najbolj natančen. Predsednik komisije napisanega zapisnika sploh ni prebral. Od daleč ga je podpisal in vrgel na sodelavkino mizo.

Napisan zapisnik v nekem sklepu ni bil povsem jasen. Poklicali so predsednika komisije in ga vprašali, kaj so pravzaprav na sestanku sklenili. Predsednik se je razburil, trenutek zatem pa nahrnil zapisnikarico: »Še enega zapisnika ne znaš napisati! Zakaj te pa plačujemo?«

— ocenijo skupno rešitev in se odločijo za njeno izvajanje,

— sami ali s pomočjo strokovnih služb rešitev izvedejo.

Metod za delo se člani krožka naučijo. Posebna predizobrazba ni potrebna. Člani krožkov pri delu za reševanje problemov uporabljajo poleg svojega poklicnega dela in strokovnega znanja predvsem izkušnje in znanje, ki so si ga pridobili z delom.

Sodelovanje v krožku je prostovoljno. V članih se tisti, ki jih to zanima in ki so pripravljeni redno sodelovati. Dolžnost člana je, da vedno prihaja na sestanke in pri delu aktivno sodeluje.

Število članov v krožku ni vnaprej določeno. Zaradi učinkovitega sodelovanja vseh članov naj skupina ne bo niti prevelika (največ 12 članov), niti premajhna (najmanj 5 članov). Če je članov v krožku preveč, se vsi ne morejo vključevati v delo, če pa je članov premalo, krožek težje pride do rešitev.

Tudi predelavci, mojstri in delovodje so lahko člani krožka, če to želijo in so pripravljeni sodelovati kot enakopravni člani krožka. V tem primeru lahko postane mojster ali delovodja vodja krožka, če ga člani izberejo.

Delo krožka vodi vodja. Ta sklicuje sestanke, jih vodi in se v imenu krožka pogovarja z vodstvom organizacijske enote, strokovnimi službami in pospeševalcem.

Vodja krožka je lahko vsakdo, vendar je vodenje krožka dokaj zahtevno. Vodja mora imeti smisel za delo z ljudmi in sposobnosti za sistematično reševanje problemov. Za delo se mora odločati sam, uživati mora zaupanje delavcev, za vodenje krožka pa se mora primerno izobraziti.

Za čas sestankov krožkov se člani krožkov dogovorijo. Če je z dogovorom ali pravilnikom o delu krožkov dogovorjeno, so sestanki med delovnim časom.

Krožek skupaj z vodjem izbere takšen čas sestankov, da bo redno delo čim manj moteno. Sestanki običajno niso krajši kot eno uro in tudi daljši kot eno uro in pol ne. Sestanki niso pogostejši kot enkrat tedensko in tudi ne redkejši kot enkrat na 14 dni.

Tudi nečlani krožka lahko sodelujejo na sestankih. Problemi, ki jih krožek rešuje, so skupni vsem delavcem v oddelku. Zaradi tega lahko krožek povabi tudi druge delavce na svoje sestanke ali pa s svojim delom in rešitvami seznanja druge delavce na zbiorih delavcev in drugih sestankih.

Krožek rešuje probleme na sistematičen način. Metode dela, ki to omogočajo, so znane in se jih člani krožka morajo naučiti.

Najpogostejše uporabljene in najenostavnejše metode so:

— metoda zbiranja zamisli, ki se v krožku uporablja za ugotavljanje problemov in iskanju rešitev,

— metoda zbiranja podatkov, povezanih s problemom, ki se v krožku uporabljajo za pojasnjevanje problema in za izbor ter utemeljevanje rešitev,

— metoda urejanja in prikazovanja podatkov, ki pomagajo spoznati ter nazorno prikazati bistvo problema in

— metoda spoznavanja vzrokov in posledic, ki pomagajo pri iskanju in izboru najustreznejše rešitve.

Te metode dela so enostavne in se jih lahko vsak nauči. Poleg navedenih pa se člani za delo v krožku lahko naučijo še drugih zahtevnejših nalog.

Krožek torej rešuje probleme na sistematičen način. To pomeni, da na osnovi zbranih podatkov analizira probleme, najde prave vzroke in predlagano rešitev primerno utemelji. Znano je namreč, da veliko napak naredimo, če probleme rešujemo na pamet ali samo na osnovi izkušenj.

Vodja krožka se metod nauči na posebnem seminarju. Člani se metod dela naučijo s pomočjo vodje krožka ob re-

ševanju problemov. Vodji krožka pri tem pomaga pospeševalec.

Naloge članov krožka so:

— da se spoznajo s sistematičnim načinom reševanja problemov in takšen način dela v krožku tudi uporabljajo,

— da aktivno sodelujejo pri delu krožka, tako pri izbiri problema in analizi vzrokov, kot tudi pri sprejemanju odločitev in predlaganju rešitev vodstvu,

— da opravljajo na krožku dogovorjene in sprejete zadolžitve kvalitetno in v roku.

(Konec prihodnjič)
Feliks Škrlep

Živahno kot že dolgo ne

Čeprav so praznovanje 27. aprila, dneva OF, in 1. maja že za nami, se še enkrat oziroma nazaj. Vzrok za to je živahna kulturna in športna dejavnost na Duplici, s katerima so se krajani vključili v praznovanje.

Kakor že sam naslov pove, na Duplici že dolgo ni bilo tako živahno kakor letos. Družbenopolitične organizacije KS Duplica so pripravile 29. aprila prijeten večer. V uvodnem govoru je tov. Franc Svetelj označil pomembnost obeh praznikov in prizadevanja današnjih dni za čimbolj uspešno stabilizacijo našega gospodarstva.

Prvič se nam je predstavil mešani pevski zbor DPD Svoboda Duplica pod vodstvom Franceta Spruka. Za pevce, ki se večina do sedaj nišo ukvarjali s petjem, je bila naloga dokaj zahtevna. Pokazati svoje znanje in rezultat polletnega dela in to pred nekaj stoglavo množico, pred vsakodnevnimi znanci, ni preprosto. Po prvi pesmi so premagali tremo, pomagal pa jim je tudi obilen aplavz.

Po prikazanem oziroma zapetem, zboru lahko samo čestitamo in mu zaželimo še naprej uspešno delo, upamo pa, da se bo po prvi predstavitvi še kdo »skorajžil« in pristopil k zboru.

Prijetno presenečenje je tudi folklorna skupina iz Most, Prijetno predvsem zato, ker jo sestavljajo sami mladi, ki imajo pred seboj, seveda s trdim delom, še veliko bodočnost.

Med samo prireditvijo sta željo za nastopanje izrazili tudi dve mladi tabornici. Pesmi, ki sta jih recitirali, sta prijetno pomladili program, krajanom pa s tem preprosto povedali, da na Duplici obstajajo taborniki, ki delujejo in katerih delo bo verjetno prav kmalu še bolj vidno.

Nikakor ne smemo pozabiti na že stalnega akterja in soorganizatorja te in mnogih podobnih proslav, Franca Pestotnika. Ob spremljanju citer, ki jih je igral, lahko rečem kar že naš Tomaž, čeprav je doma iz Stranj, je Franc predstavil dve Menartovi pesmi.

Mnogim v veselje pa je bil koncert pihalne godbe Kamnik pod vodstvom tov. Kvartiča.

Vsa ta živahna dejavnost se je odvijala pred Kulturnim domom na Duplici v res majskem vzdušju. Presenetilo je tudi število obiskovalcev. Verjetno bo počasi pričelo uspevati tisto, kar si v KS Duplica že dolgo želimo — privabiti k sodelovanju stanovalce novih blokov na Blejčevi in Groharjevi.

Zapis bi bil verjetno nepopoln, če ne bi omenil, da so mladi z Duplice po prireditvi organizirali 24 ur košarke. Pomerili sta se vrsti Duplice in Bakovnika.

Tako je bilo na Duplici 29. aprila živahno še dolgo v noč, kot že dolgo ne.

Mitja Redja

Med najzaslužnejšimi kulturnimi delavci na Duplici je Franc Štebe. S prijetnim nagovorom je nastopil tudi na letošnji prvomajski proslavi

OKVIRNI PROGRAM POLETNEGA FESTIVALA 1983

Ker Festival Ljubljana še ni zagotovil udeležbe izvajalcev celotnega programa 1983 v Križankah, posredujemo informativni del prireditve.

Manjka še spored Bienala, ki bo predvidoma od 20. 6. do 30. 6. 1983.

8. 7. HAMLET, New Shakespeare Company, London

9. 7. Koncert Simfoničnega orkestra RTV Ljubljana

10. 7. Strniša: Samorog, Amatersko gled. »T. Čufar«, Jesenice

11. 7. 18,00 Danijel

11. 7. Zbor RTV Beograd

12. 7. Danijel

13. 7. Gogolj: Tako sta se sprla

14. 7. Ljubljanski oktet

15. 7. Massino Paladino (Organizzazione teatrale)

16. 7. Oto Vrhovnik, saksofon, Graz

17. 7. Vaclac Hudeček, violina, ČSSR

18. 7. Slovenski oktet

19. 7. Kolo

20. 7. »APZ France Prešeren« Kranj

21. 7. Sofijski solisti

22. 7.

23. 7.

24. 7.

25. 7. Trio d'Archi di Roma, Italija

26. 7. Komorni zbor iz Stuttgarta

27. 7. Zlata Ognjanović

28. 7. Lado

29. 7. Rok Klopčič

30. 7. Broadway Musical (You Arms too short to box with God)

31. 7. 19,30 Irena Grafenauer, flavta in Maria Graff, harfa

31. 7. Broadway Musical

1. 8. Broadway Musical

2. 8. Broadway Musical

3. 8. Broadway Musical

4. 8. Milka Podrug-Kokotović (Heloisa Abelardu)

5. 8. Kantore Mineres Vratistawvienses

6. 8. Mowat, pantomima

7. 8. Komorni orkester akademije Sv. Cecilije, Rim

8. 8. Aci Bertoncelj

9. 8. Moving Theatre BME, pantomima, Madžarska

10. 8. Moving Theatre BOE, pantomima, Madžarska

11. 8. René Clemencic, flavta magico, Avstrija

12. 8. Nikita Magaloff, klavir, Švica

13. 8.

14. 8. Cveto Sever, Lutke, Kranj

15. 8. Georgi Badev, violina, Bolgarija

16. 8. Kama Dew Indija

17. 8. Kama Dew, Indija

18. 8. Folklorni ansambel »Bratstvo—Jedinstvo« Subotica

19. 8. Georges Cziffra, klavir, Francija

20. 8. Boleslav Polivka, klavir, Poljska

21. 8. Folklorni ansambel, Poljska

22. 8. Shakespeare: Ukročena trmoglavka, PDG Nova Gorica

23. 8. Folklorni ansambel kozakov iz Kubana, ZSSR

24. 8. Gershwin: Porgy in Bess, Opera SNG Maribor

25. 8. Ghelderode: Escorial, MKC

Koper

26. 8. Krakovska filharmonija in zbor, Poljska

27. 8. Cousse: Strategija za dve gnjati

28. 8. Folklorni ansambel »Pirin«, Bolgarija

29. 8. I. Zajc: Gospoje i husari, Komedija Zagreb

30. 8. I. Zajc: Gospoje i husari, Komedija Zagreb

31. 8. Slovenski folklorni ansambli (Emona, AFS France Marolt in T. Rožanc)

Priprava Rezi Vidmar

DELO POKLICNIH GASILCEV

Kot je znano, imamo organizirano poklicno gasilsko službo. Njeno delo je dežurstvo popoldne, ponoči, ob nedeljah in praznikih. Dežuramo v matični tovarni, v tozdu 2 in tapetniški. Namen dežurstva je, da kontrolira oddelke o požarni nevarnosti. Dežurni mora pregledati, če niso založene gasilne naprave, da ni kak delavec pozabil izklopiti kakega stroja in drugo.

Posebno pozornost posvečamo mastnim in vnetljivim snovem, napojenim krpam, ki so lahko nametane v kak kot in lahko povzročijo samovžig.

Dežurni gasilec mora biti na delovnem mestu zbran, da lahko opravi delo v redu in zadovoljivo. Posebno v nočnem času. Zato ima tudi kontrolno uro, da se vidi, kako je opravljal obhode. Proti jutru pa ima gasilec še nalogo, da vklopi posamezne stroje. V tozdu 2 vklopi linije, da se segreje lepilo za rob-

no furniranje. V tozdu 3 pa vklopi peči v banjah, ki so za razmaščenje maščob na kovinskih polizdelkih. Ni vseeno, kakšen delavec opravlja to delo. Biti mora zdrav, umsko in fizično, da zna v primeru potrebe tudi ukrepati.

Poklicni gasilec mora imeti tudi veselje za delo v gasilstvu. Če tega nima, ne more vestno opravljati službe. Ko gasilci delajo obhode, tudi opozarjajo mojstre in delavce na nepravilnosti. Včasih pride tudi do kakih nesporazumov med mojstri in gasilci. Včasih morda gasilec tudi ni pravilno pristopil ali o pravem času. Treba je razumeti, ljudje smo pač vseh vrst. Nekdo laže prenaša kritiko, drugi težje. Lahko pa je stvar tudi obratna.

Poklicni gasilci smo tudi člani gasilskega društva. Nekateri celo v odboru. Nekaj teh ljudi je bolj aktivnih, drugi so manj. Prav bi bilo, da bi se bolj povezovali med seboj. Laže bi delali in imeli več uspeha. Na žalost pa vsakdo vidi drugega, sam sebe pa ne.

Gasilci naj bi po mnenju bili bolj cenjeni, kot so. Če primerjamo preventivno stanje izpred prejšnjih let in današnje, vidimo, da se je premaknilo na bolje, vendar se je potrebno še truditi, da bi pomanjkljivosti odpravili.

Gasilci to občutijo tudi pri osebnem dohodku, ker smo slabše plačani od vratarjev in čuvajev, vendar opravljamo skoraj isto delo. To gasilce najbolj moti, to bi morali nekako uskladiti.

Tone Špenko

LETOVANJE V PREDSEZONI

Leto se je zavrtelo, potovanje na morje spet se je začelo.

Z avtobusom užitek je daleč potovati, saj v njem dovoljeno tudi je dremati. Lahko pa tudi zaspiš, da si malo živce ohladiš.

Naj bo letos malo drugače, da več ostalo bo od plače. Odločili smo se za predsezono, da obidemo že itak skrajšano kolono.

Saj v predsezoni tudi sonce sije, nič zato, če se malo prej za morje skrije. V drugih tovarnah sicer regresa nekaj več dobijo, četudi dopust doma prespijo.

V našem podjetju je to bolje urejeno, saj podjetje v Kamniku tako nima nobeno.

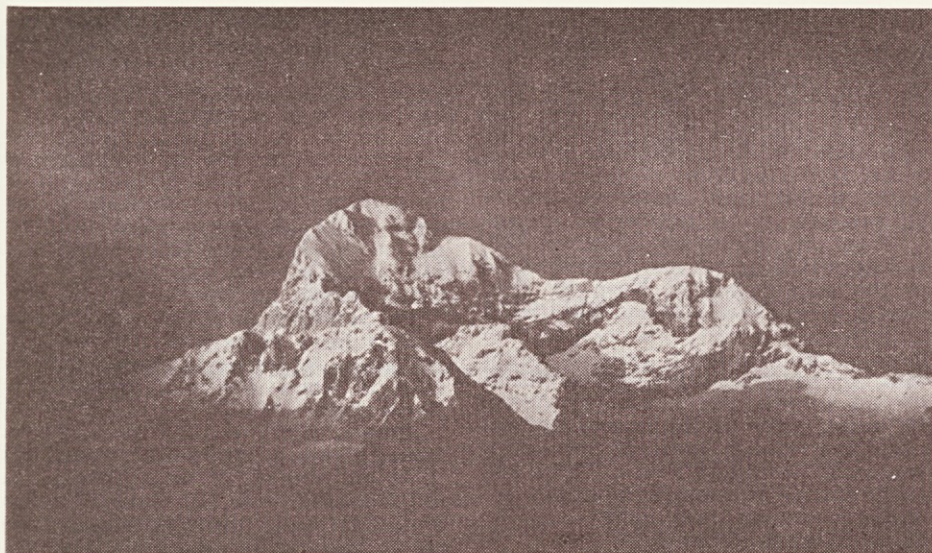
Vsakemu delavcu je omogočeno najmanj sedem dni neke letovati. Letovanje mu ni treba v celoti plačati.

Po končanem letovanju se račun naredi, in lepa vsota denarja se povrnjenega dobi.

Nasploh ljudje postajajo preveč domači. Med njimi tudi so nergači. Njim ni za morje, ne planine, neradi zapustijo domačine.

Na morju lepo, toplo vreme smo imeli, čeprav po eni roki manj smo potemneli. Več v žepu morali smo jo držati, z njo pač morali smo plačevati.

Franč Ravnikar,
grobi rez

... Zima s triglavskih strmin in pomlad na bohinjskih prisojeh se spogledujeta. Še malo pa bo tudi tam gori zacvetelo... Triglavska roža, pa kamnokreči in neboglasnica. Čas bo, da se sprehodimo po triglavskih stezah. Za zdaj pa naj bo dovolj tale teloh z Vodičnega vrha in pa bele sanje z onkraj Ogradov in Stogov...

LETNE IGRE UNILES NA KODELJEVEM

Po dveh letih smo ugotovili, da dosejani sistem tekmovanja v treh delovnih organizacijah Unilesa ni več primeren, čeprav prirediteljske tekmovanj zaradi manjšega obsega panog niso imele toliko organizacijskih stroškov.

Pokazale so se pomanjkljivosti, ki so vodile, da je potrebno igre tako organizirati, da bodo vse panoge na razporedu v enem dnevu in v enem kraju. Na tako odločitev je vplivala tudi ugotovitev, ker so nekateri tekmovalci nastopali v različnih disciplinah in so se tako samo izbrani posamezniki udeleževali iger.

Druška slaba lastnost starega sistema je bila, da so večje DO zaradi prevoza imele več stroškov. Zato je ta odločitev, da se igre organizirajo po načinu Lesariad, edino pravilna. Za leto 1983 je bil na koordinacijskem sestanku sindikata Unilesa imenovan pripravljalni odbor, ki že pripravlja izvedbo Letnih iger v Ljubljani.

Športno društvo Slovan je dalo ugodno ponudbo in zato bodo III. letne igre 18. 6. 1983 na Kodeljevem. Na programu bodo naslednje discipline:

- odbojka: ženske in moški;
- streljanje: ženske in moški;
- namizni tenis: ženske in moški;
- kegljanje: ženske in moški;
- mali nogomet: moški;
- balinanje: moški;
- šah: kombinirana ekipa.

Naša DO bo na III. letne igre Unilesa skušala poslati popolno zastopstvo, seveda, če bomo uspeli organizirati ekipo namiznega tenisa, predvsem žensko ekipo.

Pozivamo vse zaposlene, ki bi želeli nastopiti na igrah, da se prijavijo tov. Štebetu, na telefon 226, lahko pa tudi osebno in povedo, v kateri disciplini bi radi nastopili. Posebno pozivamo ženske, da se prijavijo v čim večjem številu.

Program iger:

Svečana otvoritev ob 10. uri.

Športna srečanja od 10.30 do 15. ure.

Proglasitev rezultatov ob 17. uri na bazenu. Po končani slovesnosti bo družabno srečanje.

Na svidenje na III. letnih igrah Uniles '83 na Kodeljevem!

Koliko sredstev smo namenili za rekreacijo

Komisija za šport in rekreacijo dobiva vsako leto sredstva iz sklada skupne porabe. Ta sredstva nato člani komisije razdelijo po sekcijah. Pri razporejanju sredstev sodelujejo tudi vodje sekcij:

Kriteriji, po katerih delijo sredstva, so naslednji:

- število članov v sekciji (množičnost);
- aktivnost članov;
- uspehi sekcije.

Seveda so vodje sekcij morali predhodno izdelati program in finančni plan za leto 1983 in ga predložiti komisiji.

Letos so imeli na razpolago 574.000 dinarjev sredstev, katera so takole razdelili po sekcijah:

	din
— kolesarjenje	40.000
— košarka	10.000
— mali nogomet	19.000
— rokomet	10.000
— planinstvo	13.500
— kegljanje	60.000
— namizni tenis	2.000
— streljanje	50.000
— balinanje	35.000
— odbojka, ženske in moški	92.200
— šah	49.000
— smučanje (alpsko in tekaško)	160.000
— fotosekcija	4.000
— proslave in podelitve	21.000
— rezerva	8.300

Sredstva, ki so v rezervi, so namenjena za sekcije, ki bodo zaradi nepredvidenih vzrokov upravičeno presegle načrtovano vsoto.

Na sestanku so se tudi dogovorili, da morajo sekcije določena sredstva namensko porabiti. Iz tega ne smejo kupovati osebne opreme.

Sredstva, ki smo jih namenili za športno rekreacijo, so v normalnih me-

jah. Sekcije so po večini dobile planirana sredstva za leto 1983. To zagotavlja, da bodo lahko uresničile program, ki so si ga za letos zadale.

AEROBIKA

Nov termin, ki je zadnje čase pri športni rekreaciji zelo pogosto v rabi in zelo popularen, je AEROBIKA. Beseda izhaja iz besede AEROBEN, kar pomeni sposobnost prejemati čim več kisika in zraka. Prvi, ki je opisal in raziskal AEROBNOST, je bil kineziolog Cooper, ki dela pri NASI in testira psihofizične sposobnosti poskusnih pilotov (kineziolog je znanstvenik, ki se ukvarja z vedo o gibanju).

Po njem se tudi imenuje zelo popularni zmogljivostni Cooperjev test.

Da bi bili sposobni sprejeti čimveč kisika, moramo zato redno izvajati aerobne vaje. Najbolje je, da te aktivnosti izvajajo na prostem, kjer je na razpolago dovolj svežega zraka.

Končno so tudi ženske dobile pravo obliko rekreacije. Prej je bila na tem področju velika vrzel. Ženske so bile zapostavljene. Z aerobiko pa se je stanje izboljšalo.

V aerobiki ima nežni spol omogočene vse elemente o gibljivosti in sprostitvi. Aerobika je zelo sorodna ritmični gimnastici, oziroma je ritmična gimnastika ob spremljavi moderne glasbe.

Preprosto povedano, aerobika je združitev gimnastičnih vaj, joge, teka in aerobnih vaj, katere osnovni namen je, da telo sprejme čim več kisika.

Aerobika se je že uveljavila kot rekreacijska vadba po vsej Sloveniji. K tej popularnosti pa je veliko doprinesla skupina Krik, ki zelo uspešno propagira in organizira aerobiko. Da pa je aerobika dobila toliko privržencev, pa gre zahvala tudi igralki Jane Fondi, ki to športno aktivnost dobro propagira.

V Kamniku se končuje prva vadba aerobike. ki jo vodi ena od članic skupine Krik.

Aerobika je primerna za vse starostne skupine. Vadba se razlikuje po intenzivnosti in zahtevnosti vaj.

Več kisika boste sposobni sprejeti, bolje se boste počutili. Jože Zupin

TRIDESET LET V POKOJU (Spomin na Franca Zupana iz Šmarce)

Ob letošnjem obisku pri naših nepokretnih in ostarelih upokojencih smo se pomudili tudi pri Francu Zupanu v Šmarci, našemu nekdanjemu nabavljalcu hlodovine. Pri njem in njegovih domačih smo bili že nekajkrat prej. Vedno smo se imeli zelo lepo. Vsakokrat, ko smo se z Maksom Štebetom in še nekom iz tovarne, odpravljali v Šmarco, nam je bilo prijetno pri srcu. Vedeli smo, da nas čaka prijeten klepet, ki ga bo treba zopet na silo prekiniti, prijazni ljudje in skodelica kave, ki jo bo skuhała marljiva gospodinja Vida.

Tudi letos smo ustavili avto na dvorišču Francevega doma. Znašli smo se v kuhinji, posedli okoli mize in že bili v družbi skoraj štirindevetdesetletnega Stolovega upokojenca Franca, ki je bil vsakokrat našega obiska zares vesel.

Čeprav mu je sluh že dalj časa nagajal, je skušal kar najbolj ujeti vsako besedo, z izrednim spominom in razumom pa nam je pripovedoval o času izpred trideset, štirideset, petdeset in šestdeset let. Kakšno čudo je človek! V tako majhni glavi je na milijone podatkov. V Francovi jih je bilo zares nešteto. Govoril nam je o svojem delu v Stolu, ki ga je imel rad do zadnjega trenutka, o svojih težavah, ki jih je znal vedno prenašati, o svojem domu, ki ga je v času službe videl le nekajkrat na mesec, vedno pa nosil s seboj.

Franco Zupan se je rodil štirinajstega avgusta 1889. leta. V osnovno šolo je hodil osem let. Ob koncu drugega desetletja tega stoletja se je zaposlil v Stolu. Njegovo delo je bila nabava bukovih, hrastovih, javorjevih in smrekovih hlodov. Hodil je po Dolenjskem, Štajerskem in Gorenjskem. Vedno peš. S kolesom se ni znal peljati, drugih prevoznih sredstev tudi ni uporabljal. Peš hoja

pa mu je šla izredno dobro. Iz Gornjega grada je na primer prišel domov v treh urah. Od tam do Duplice je približno 28 km. Seveda pa Franc ni hodil po cesti, ampak je zelo dobro poznal vse bližnjice po gozdovih, to pa tudi veliko pomeni.

Franco je odhajal od doma ob vsakem letnem času. Ni bilo pomembno, ali je bila pomlad, poletje, jesen ali zima. Obu! si je gozderje, ovil »komašne« in bil v »rajthozmah« pravšen za vsakršno hojo po gmajnah in hribih. Jedel je največ tisto, kar mu je žena pripravila v nahrbtnik. To so bile suhe klobase in »špeh«. Pil je zelo malo. Najraje je imel studenčnico. Spal je kar zunaj ali pri kakem kmetu. Za udobje mu ni bilo. Veliko bolj mu je šlo, da je dobro opravil svoje delo, da je tovarna imela vedno dovolj lesa, da so delavci lahko delali.

Nakup hlodovine je opravljal na preprosto, vendar zelo dober način. Če je bila ponudba lesa velika, je kupil lepše hlode, če je bila slabša, je bilo treba hoditi in hoditi, da si dobil, kar si hotel. Včasih ga je kak prodajalec lesa tudi hotel podkupiti, pa mu je Franco rekel, da takega denarja ne potrebuje, ker ima v tovarni plačo. Od enega kubičnega metra bukovine je dobil dinar, pa je bil zadovoljen.

Franco je bil tudi po štirinajst dni nepretrgoma od doma. Zaradi tega doma ni mogel skoraj ničesar narediti. Na leto je imel tri dni dopusta, v bolniški pa ni bil nikoli. Tudi utrujen ni bil. Prišel je domov, naslednji dan je šel že zopet na pot.

Kupljen les so vozniki v tovarno vozili s konji, od daleč pa so ga pripeljali z vlakom. Z vlakom je včasih prišlo tudi po šest vagonov naenkrat. Na leto je nabavil po 5000 do 6000 kub. metrov, od tega nekako pol bukve, pol hrasta.

Takrat so kupovali samo posekan les. Franco pa ga je meril s »klupo«, si ves zapisal, v tovarni pa so vse hlode še enkrat pomerili, da je »štimalo«.

Franco je bil dobrih trideset let v pokou. Ko smo se pogovarjali z njim, smo bili vsi prepričani, da jih bo k tem še precej prištel. Bil je še dobro pri moči. Dr. Stare ga je večkrat pregledal in povedal, da je tako zdrav, da bo dočakal sto let. Nobena hrana mu ni škodovala. Sem in tja je popil tudi kozarček vina, vendar ne več, kot liter na teden.

Po upokojitvi je Franco doma veliko delal. V hlevu in na polju. Vedno je bil rad zunaj. Na soncu in zraku, tudi na dežju in mrazu. Saj to ni hudo, če je človek zdrav.

Vendar, minila so leta in desetletja. Franco je zares ostarel. Triindevetdeset let in pol niso mačje soize. Zadnja leta se je še vedno za vse zanimal. Veliko je poslušal radio, poletel pa je sedel zunaj na soncu in premišljeval. O življenju, ki je bilo dolgo, vsaj četrtina je bila dodana k življenjski dobi drugih ljudi, vendar je minilo veliko prehitro. Čas vedno tako hitro mine, če ima človek življenje rad, če ima rad tudi druge, svoje okoli sebe, znanee in tudi tiste, ki jih ne pozna.

Dober recept za dolgo življenje je tudi zdrava hrana. Franco je imel rad kruh, mleko, radensko, kak bonbon...

Na morju je bil enkrat v življenju. Dala ga je tovarna. V Piran. V hribih kot izletnik ni bil nikoli.

Franco je imel posebno rad sorodnike. Saj so tako lepo skrbeli zanj. Žena mu je umrla že pred 23. leti.

Zupani v okolici so njegovi sorodniki. Zupan Ciril v Preserjah je njegov brat. Prav tako rad pa je imel tudi Zupan Bogdana, ki je veliko let kasneje v Stolovem nabavnemu oddelku skrbel za pravočasno nabavo lesnih tvoriv. Bogdan je šel nekajkrat celo nekajkrat s Francem na teren, da je videl, kako Franco nabavlja hlodovino.

»Rad bi še živel!« je rekel naš sogo-vornik, ko smo se v letošnji zgodnji pomladi zadnjič pogovarjali z njim. »Poletel bom sedel na soncu in si grel noge. Gledal bom ljudi, kako hodijo gor in dol.«

Kolo življenja pa se vsako leto obrne enkrat okoli. Za cel krog. Nikoli nazaj. Redki so ljudje iz prejšnjega stoletja. Vendar smo za Franca zares upali, da bo doživel še precej poletij, ko bo zopet črn kot zamorec, vedrega pogleda in poln optimizma.

Življenje ne bi bilo življenje, če ne bi imelo upanja. Tudi mi smo bili prepričani v Francova prihodnja leta. Da bo na zadnji strani našega Glasila zagledal svojo sliko v družbi Stoilovih predstavnikov in sorodnice Vide, ki je tako dobro skrbela zanj.

Tako pa! Ostaja spomin na naše obiske pri Francu. Franco je odšel. Dolžni smo mu reči: iskrena hvala. Za vse, kar smo v pogovoru z njim izvedeli. Tudi to, da živeti in delati ni težko, če je za to veliko volje.

Ciril Sivec

Izdaja v 2100 Izvodih Industrija pohoštva Stol Kamnik. Glasilo urejajo — glavni urednik Ciril SIVEC, odgovorni urednik Franc PE-STOTNIK in člani uredniškega odbora: Edo DRŽANIČ, Andrej PERČIČ, Vinko JAGODIČ, Tone ANŽIN, Danica KOČAR, Tone ŠIMENC in Sonja ZORN. Lektor: Ivan SIVEC. List izhaja vsak mesec in ga prejemajo delavci Stola brezplačno. Natisnila TISKARNA LJUBLJANA v Ljubljani. Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu 421-1/72.